

Kombinerad företagsförsäkring

Detta villkor är numrerat efter ett system som lämnar utrymme för anpassningar till försäkrad verksamhet och vald försäkringsomfattning. Detta medför att numreringen inte alltid är löpande. Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet. Asterisk (*) i villkorstext anger att ordet finns förklarat under avsnitt Z. Definitioner.

Innehåll

I	Översiktlig information om försäkringsvillkoren	1
	Inledning	
	Dina villkor	
	Vilka avsnitt beskriver försäkringsskyddet?	
	Vilka skador ersätts av A. Egendomsförsäkring?	
	Vilka skadehändelser omfattas av avbrottsförsäkringarna B1-B2?	
	Vilken självrisk gäller?	
	Vilka säkerhetsföreskrifter finns?	
	Vad ska jag göra vid skada?	
	Hur regleras försäkringsavtalet	
A	Egendomsförsäkring	3
	01 Vem försäkringen gäller för	
	02 När försäkringen gäller	
	03 Var försäkringen gäller	
	04 Försäkrat intresse	
	06 Försäkrad egendom	
	07 Försäkringsform	
	08 Försäkringsbelopp	
	11 Brandförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	12 Vattenförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	13 Inbrottsförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	14 Rånförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	15 Glasförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	16 Transportförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	41 Skadevärderingsregler	
	42 Självrisk	
	43 Skadeersättningsregler	
B1	Avbrottsförsäkring	25
	01 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	

Innehåll

02	När försäkringen gäller	
04	Försäkrat intresse	
08	Försäkringsbelopp	
11	Vad försäkringen gäller för	
41	Skadevärderingsregler	
42	Självrisk och Karens	
43	Skadeersättningsregler	
B2	Hyresförlustförsäkring	30
01	Vem försäkringen gäller för	
02	När försäkringen gäller	
04	Försäkrat intresse	
11	Vad försäkringen gäller för	
41	Skadevärderingsregler	
42	Självrisk	
43	Skadeersättningsregler	
C	Ansvarsförsäkring	33
01	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	
02	När försäkringen gäller	
03	Var försäkringen gäller	
08	Försäkringsbelopp	
11	Vad försäkringen gäller för	
12	Vad försäkringen inte gäller för	
42	Självrisk	
43	Skadeersättningsregler	
Q	Säkerhetsföreskrifter	39
01	Egendoms-, Avbrotts-, Hyresförlust- och Extrakostnadsförsäkring	
02	Ansvarsförsäkring	
R	När skada inträffat	49
01	Egendoms-, Avbrotts- och Hyresförlustförsäkring	
02	Ansvarsförsäkring	
X	Allmänna undantag	52
01	Grov vårdslöshet och uppsåt	
02	Krig	
03	Atomkärnprocess	
05	Terroristattack	
06	Sanktionsbegränsning och undantagsklausul	
Y	Allmänna avtalsbestämmelser	53
01	Försäkringstiden och förnyelse av försäkringen	
02	Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden	

Innehåll

03	Premiebetalning och uppgifter för förnyad försäkring	
04	Rätt till premieåterbetalning när försäkringen upphör i förtid	
05	Upplysningsplikt och riskökning	
06	Återkrav	
10	Personuppgiftslagen - dina personuppgifter	
11	Gemensamt skadeanmälningsregister (GSR) med mera	
12	Dubbelförsäkring	
13	Force majeure	
14	Preskription*	
15	Lagar	
Z	Definitioner	58

I. Översiktlig information om försäkringsvillkoren

Inledning

Vi ger på dessa inledande sidor en kortfattad information om några viktiga avsnitt i försäkringsvillkoren. Meningen är att du ska känna till de delar som har betydelse för din försäkring och var i villkoren du kan hitta dem. Det är emellertid den fullständiga texten under respektive avsnitt i försäkringsvillkoren som - i kombination med texten i försäkringsbrevet - bestämmer innehållet i ditt försäkringsskydd.

Dina villkor

Din försäkring innehåller villkor med en omfattning som beror på den verksamhet du bedriver och den försäkringsomfattning du valt.

Vilka villkor som gäller för just din försäkring visas i försäkringsbrevets villkorsförteckning.

Vilka avsnitt beskriver försäkringsskyddet?

Grundskyddet i Kombinerad företagsförsäkring indelas i:

A. Egendomsförsäkring

B1. Avbrottsförsäkring

(Ingår inte om du endast försäkrar byggnad.)

B2. Hyresförlustförsäkring

(Ingår endast om du försäkrar byggnad.)

C. Ansvarsförsäkring

Grundskyddet kan kompletteras med tilläggförsäkringar, exempelvis:

C2-C15. Speciellt utökad ansvarsförsäkring.

(Utökningen kan avse ren förmögenhetsskada, miljöskada med mera.)

D. Förmögenhetsbrottsförsäkring

E. Rättsskyddsförsäkring

F. Överfallsförsäkring

L. Krisförsäkring

Ytterligare tilläggförsäkringar kan förekomma både i detta kundanpassade villkor och separata villkor.

Vilka skador ersätts av A. Egendomsförsäkring?

I de flesta fall ingår följande skadehändelser med villkorspunkt 11-16:

11. Brand

Brandförsäkringen omfattar även många andra skadehändelser som elskador, storm eller hagel och så kallade naturskador t ex översvämning och snötryck.

12. Vattenförsäkring

13. Inbrottsförsäkring

14. Rånförsäkring

15. Glasförsäkring

16. Transportförsäkring

Denna transportförsäkring ger ett begränsat skydd för de transporter som utförs med försäkringstagarens transportmedel. I övrigt bör separat transportförsäkring tecknas.

Inom egendomsförsäkringen kan bland annat följande tillägg tecknas:

18. Maskinförsäkring

Med maskinförsäkring avser vi haverier och liknande. Brandskada på en maskin ersätts givetsvis som brandförsäkring.

19. Allriskförsäkring

20. Husbocksförsäkring

21. Sanering och ohyra

22. Sanering efter dödsfall

23. Oljeskadeförsäkring

24. Cisternförsäkring

25. Kyl- och frysförsäkring

Kyl- och frysförsäkringen avser innehåll i kyl- eller frysenhet.

Vilka skadehändelser omfattas av avbrottsförsäkringarna B1-B2?

Avbrottsförsäkringen gäller normalt för de skadehändelser som beskrivs i A.11-16. Dessutom omfattas avbrottsskador genom vissa störningar i omgivningen på sätt som beskrivs i B1.11.1 och B2.11.1.

Om avbrottsförsäkringen gäller för ytterligare skadehändelser, exempelvis maskinskada, anges det i försäkringsbrevet.

Vilken självrisk gäller?

Självrisken är alltid lägst den som anges i försäkringsbrevet. Mer om självrisker och karens kan du läsa i punkterna A.42, B1.42, B2.42 och C.42 i villkoren. Här finns också hänvisningar till de särskilda självrisker som kan gälla vid vissa skadehändelser eller på viss egendom.

Vilka säkerhetsföreskrifter finns?

Vi ställer vissa minimikrav på anläggningens och verksamhetens säkerhet. Dessa föreskrifter finns samlade under avsnitt **Q. Säkerhetsföreskrifter**. Även de särskilda villkoren kan innehålla säkerhetsföreskrifter.

Om det vid skada konstateras att du brutit mot en föreskrift som har samband med skadan kan följden bli att ersättningen sätts ned. Nedsättningen är oftast 20-30 % av den ersättning som annars skulle lämnats, men vid brott mot vissa föreskrifter exempelvis krav på inbrottskydd kan ersättningen utebli helt.

Vad ska jag göra vid skada?

För att du inte ska gå miste om möjlighet till ersättning ska skadan anmälas till oss så snart som möjligt. Då får du också ta del av vår skadeservice.

Du har skyldighet att efter bästa förmåga försöka minska skadans omfattning genom aktiva räddningsåtgärder. Vi ersätter skäligena kostnader för detta. Läs mera i avsnitt **R. När skada inträffat**.

Hur regleras försäkringsavtalet

När försäkringen ska betalas, vilka uppgifter som ska lämnas, hur försäkringen kan förnyas eller sägas upp med mera framgår av avsnitt **Y. Allmänna avtalsbestämmelser**.

För övrigt gäller lagen om försäkringsavtal.

A. Egendomsförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- försäkringstagaren
- annan ägare av egendom som är försäkrad enligt A.06, om ägaren inte kan få ersättning genom annan försäkring.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för egendomsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

03. Var försäkringen gäller

03.1 På försäkringsställe

Försäkringen gäller på de försäkringsställen som anges i försäkringsbrevet och med gemensamt försäkringsbelopp för egendom som hör till samma slag av egendom.

03.2 På annan plats

Försäkringen gäller på annan plats inom Norden, men med den begränsning som kan följa av reglerna om riskökning i försäkringsavtalslagen.

Reglerna om riskökning tillämpas inte vid tillfällig förvaring, längst 6 månader, för skadebelopp intill 5 prisbasbelopp*.

Utan särskilt avtal gäller försäkringen inte på Arbetsområde. Med Arbetsområde avses område som den försäkrade disponerar för att utföra entreprenadarbeten.

03.3 Rånförsäkring

Försäkringen gäller inom Norden.

03.4 Transportförsäkring

Försäkringen gäller under transport enligt A.16. Transportförsäkring.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses sådan fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat och således inte sådan förlust som uppkommer endast genom att egendomen t ex inte kan användas på beräknat sätt.

06. Försäkrad egendom

06.1 Försäkringen omfattar egendom som försäkringstagaren

- äger eller
  - ansvarar för eller
  - i avtal har åtagit sig att försäkra
- och som är angiven i försäkringsbrevet.

06.1.1 Egendom som alltid ingår vid försäkring av Byggnad

Vid försäkring av Byggnad* omfattar försäkringen också följande egendom med respektive försäkringsbelopp (förstarisk*), även om detta inte anges i försäkringsbrevet:

- **Trädgård och tomt*** - 2 prisbasbelopp*
- **Fastighetsinventarier*** - 2 prisbasbelopp

06.1.2 Egendom som alltid ingår vid försäkring av Maskinerier eller Varor

Vid försäkring av Maskinerier* eller Varor* omfattar försäkringen också följande egendom med respektive försäkringsbelopp (förstarisk*), även om detta inte anges i försäkringsbrevet:

- **Ritningar och arkivalier samt datamedia*** - 2 prisbasbelopp
- **Pengar och värdehandlingar***
  - förvarade i låst värdeskåp enligt SS 3000 eller 3150 eller SS-EN 1143 - 2 prisbasbelopp*
  - förvarade på annat sätt - 20 % av prisbasbeloppet
  - vid rån* eller överfall* - 2 prisbasbelopp
- **Kunders egendom*** - 2 prisbasbelopp
- **Arbetstagares egendom***
  - för varje arbetstagarer - 20 % av prisbasbeloppet eller belopp enligt kollektivavtal
- **Förhyrd lokal***
  - om försäkringstagaren enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för skada
  - glasskada - ingen begränsning
  - annan skada - 2 prisbasbelopp

06.2 Undantag

06.2.1 Följande slag av egendom omfattas av försäkringen endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet

- trafikförsäkringspliktigt motordrivet fordon
- registreringspliktiga släpfordon
- luftfartyg, svävare, hydrokopter, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk samt byggnadsverk under bogsering till sjöss
- sådana delar av maskinfundament som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande mark eller vattenyta
- värmekulvert, varmed avses ett i mark utanför byggnad anlagt ledningssystem innefattande rörledningar, värmeisolering och skyddshölje för distribution av värme och varmvatten samt till sådant ledningssystem hörande kulvertkammare med utrustning. Till värmekulvert räknas inte under eller abonnentcentraler eller därtill hörande utrustning
- ledning utanför byggnad
- produktiv skog och skogsmark.

06.2.2 Stöldbegärlig egendom som ingår i

- Maskinerier* avsedda för uthyrning

- Varor*
  - Kunders egendom*
- omfattas av inbrottsförsäkringen endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.

Undantaget tillämpas dock inte för skadebelopp upp till 50 % av prisbasbeloppet.

Med stöldbegärlig egendom avses:

- föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar
- antikviteter, konstföremål och äkta mattor
- ur avsedda att bäras
- apparat/utrustning för ljud- eller bildupptagning/-återgivning
- pälsar och pälsverk
- skinnkläder
- tobak, vin och sprit
- mobiltelefoner och annan mobil elektronisk kommunikations- eller navigationsutrustning samt tillbehör till dessa
- datorer samt utrustning, tillbehör och programmedia till dessa.

07. Försäkringsform

07.1 Helvärdeförsäkring* gäller för

- byggnad*
  - maskinerier*
  - varor*
- om inte annat anges i försäkringsbrevet.

07.2 Förstariskförsäkring* gäller för

- fastighetsinventarier*
- trädgård och tomt*
- ritningar och arkivalier samt datamedia*
- pengar och värdehandlingar*
- kunders egendom*
- arbetstagares egendom*.

07.3 Fullvärdeförsäkring* gäller för Byggnad* om detta anges i försäkringsbrevet.

08. Försäkringsbelopp

08.1 Försäkringsbelopp är de i försäkringsbrevet angivna beloppen till vilka egendomen är försäkrad.

Försäkringsbeloppet beräknas enligt nedan angivna regler.

08.1.1 Byggnad

Försäkringsbeloppet för Byggnad* ska motsvara byggnadens nyanskaffningsvärde*, varmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit om byggnaden färdigställdes som ny vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk. Här inräknas inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark- eller vattenyta.

08.1.2 Fastighetsinventarier

Försäkringsbeloppet för Fastighetsinventarier* beräknas med hänsyn till kostnaden för återställande.

08.1.3 Trädgård och tomt

Försäkringsbeloppet för Trädgård och tomt* beräknas med hänsyn till kostnaden för återställande.

08.1.4 Maskinerier

Försäkringsbeloppet för Maskinerier* ska motsvara den kostnad som skulle ha uppkommit om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk, dock inte kostnader för maskinfundament under såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark- eller vattenyta.

För modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster ska försäkringsbeloppet motsvara de normala kostnaderna för att återställa föremålen. Försäkringsbeloppet för inaktuella föremål ska dock högst motsvara 25 % av kostnaden för att återställa föremålen.

08.1.5 Varor

Försäkringsbeloppet för Varor* ska motsvara varornas värde enligt nedan.

08.1.5.1 Varor anskaffade för försäljning

Försäkringsbeloppet för varor* anskaffade för försäljning ska motsvara vad det kostar att ersätta dem med nya varor av samma slag. Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet ska försäkringsbeloppet beräknas med hänsyn till detta.

08.1.5.2 Varor som den försäkrade tillverkar

Försäkringsbeloppet för varor* som den försäkrade tillverkar ska motsvara tillverkningskostnaderna. Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet ska försäkringsbeloppet beräknas med hänsyn till detta.

08.1.5.3 Varor sålda och färdiga för leverans

Försäkringsbeloppet för varor* sålda och färdiga för leverans ska motsvara, i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor, det avtalade försäljningspriset minskat med inbesparade kostnader.

08.1.6 Ritningar och arkivalier samt datamedia

Försäkringsbeloppet för Ritningar och arkivalier samt datamedia* beräknas med hänsyn till normala kostnader för att återställa förlorad information och originalritningar.

08.1.7 Pengar och värdehandlingar

Försäkringsbeloppet för Pengar och värdehandlingar* beräknas med hänsyn till värdet av pengar och gällande frimärken samt normala kostnader för att återställa eller återanskaffa värdehandlingar.

08.1.8 Kunders egendom

Försäkringsbeloppet för Kunders egendom* beräknas efter de regler som gäller för det egendomsslag egendomen tillhör för ägaren. I försäkringsbeloppet ska även inräknas de kostnader försäkringstagaren nedlagt på egendomen.

08.1.9 Arbetstagares egendom

Försäkringsbeloppet för Arbetstagares egendom* är 20 % av prisbasbeloppet* för varje arbetstagare eller det högre belopp som kan finnas angivet i respektive kollektivavtal.

08.2 Värdeökning

08.2.1 Helvärdesförsäkrade byggnader

De vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppen för helvärdeförsäkrade byggnader anses vid varje tidpunkt vara höjda med de belopp varmed byggnadernas värde ökat genom dels investering intill 30 % av senast uppgivet försäkringsbelopp dels indexändring (faktorprisindex för flerfamiljshus) för helvärdesförsäkrade byggnader inom varje försäkringsställe.

08.2.2 Förstariskförsäkrad byggnad

Det vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppet för förstariskförsäkrad* Byggnad* anses vid varje tidpunkt vara höjt med det belopp varmed egendomens värde ökat genom värdestegring från försäkringsårets början genom indexändring (faktorprisindex för flerfamiljshus) för varje förstariskförsäkrad Byggnad.

08.2.3 Fullvärdesförsäkrade byggnader

De vid försäkringsårets början gällande försäkringsvärdena för fullvärdeförsäkrade byggnader anses vid varje tidpunkt vara höjda med det värde varmed byggnaderna ökat genom värdestegring från försäkringsårets början genom investering.

Nybyggnad, om- eller tillbyggnad, med värde över 100 prisbasbelopp ska omedelbart anmälas till bolaget.

08.2.4 Maskinerier

De vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppen för Maskinerier* anses vid varje tidpunkt vara höjda med de belopp varmed egendomens värde ökat genom värdestegring från försäkringsårets början genom dels investering dels prisändring intill sammanlagt 30 % av senast uppgivet försäkringsbelopp.

08.2.5 Varor

De vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppen för Varor* anses vid varje tidpunkt vara höjda med de belopp varmed egendomens värde ökat genom värdestegring från försäkringsårets början genom dels volymändring dels prisändring intill sammanlagt 30 % av senast uppgivet försäkringsbelopp.

11. Brandförsäkring - Vad försäkringen gäller för

11.1 Brand, explosion, åskslag, elfenomen och strömavbrott

Försäkringen gäller för skada genom

- brand, varmed avses eld som kommit lös
- explosion, varmed här avses ögonblicklig kraftyttring som orsakats av gasers eller ångors strävan att utvidga sig
- åskslag
- elfenomen som är plötsligt och oförutsett, t ex kortslutning, överslag eller överspänning och som inträffar på elektrisk utrustning inom försäkringsstället
- strömavbrott som är oförutsett.

11.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom elfenomen eller strömavbrott på elektrisk utrustning med inkommande eller utgående spänning överstigande 1 000 V. Undantaget gäller även om brand eller explosion därvid uppstått i utrustningen eller om elfenomenet eller strömavbrottet direkt eller indirekt orsakats av skada som uppstått i annat föremål
- skada genom sprängningsarbete
- skada på rör genom explosion av röret, om dess yttre diameter är 120 mm eller mindre och röret utgör del av ång- eller varmvattenpanna samt är beläget i pannans eldstad eller gasvägar
- skada genom åskslag, elfenomen eller strömavbrott på egendom i kyl- eller frysenhet
- skada genom utströmning av vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning till följd av åskslag, elfenomen eller strömavbrott.

11.2 Övriga skadehändelser

11.2.1 Sotutströmning

Försäkringen gäller för skada genom utströmning av sot från eldstad, om utströmningen är plötslig och oförutsedd och uppstår i samband med eldning.

11.2.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom sotutströmning från rökkanals mynning (skorsten) eller från byggtork.

11.2.2 Frätande gas

Försäkringen gäller för skada genom frätande gas som bildas vid plötslig och oförutsedd upphettning av plast.

11.2.3 Luftfartyg

Försäkringen gäller för skada genom att luftfartyg eller föremål från luftfartyg träffar egendom.

11.2.4 Påkörning med motordrivet fordon

Försäkringen gäller för skada på försäkrad egendom genom påkörning med motordrivet fordon i de fall då trafikskadeersättning enligt 11 § trafikskadelagen inte lämnas eller då denna lag inte gäller.

11.2.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada på

- det påkörande fordonet
- gods vid hantering eller under transport med fordonet.

11.2.4.2 Särskild självrisk

Självriskan är 10% av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp.

11.2.5 Storm eller hagel

Försäkringen gäller för skada på hus och egendom i hus genom storm - vind med en hastighet av minst 21 meter per sekund - eller genom hagel. Till huset räknas även fast anbringad egendom som hör till byggnad* enligt jordabalken.

Med skada genom storm avses skada som orsakas av att egendomen

- i samband med storm utsätts för vindtryck (även undertryck) och därvid rycks loss eller bryts sönder

- träffas av föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig.

Med skada genom hagel avses skada som orsakas av att egendomen slås sönder av hagel.

11.2.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom översvämning, sjöhävning, isskruvning eller snötryck
- skada på revetering, puts eller skorstensbeklädnad av annan orsak än föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig
- skada på växthus, plasthall eller tält eller egendom däri
- skada på hus, till den del skadans uppkomst eller omfattning påverkats av bristfälligt utförande, felaktig konstruktion, ingrepp i den bärande stommen, försummat underhåll eller angrepp av röta eller skadeinsekter och inte heller för skada på egendom i sådant hus.

11.2.5.2 Särskild självrisk

Självrisk är 10% av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp

- vid skada på skylt, markis, flaggstång och antenn
- vid skada på sådant hus som inte omsluts av hela och täta väggar och tak samt på egendom i huset.

11.2.6 Naturskador eller dammgenombrott

Försäkringen gäller för skada genom

- ras, varmed här avses att jordmassor, klippblock eller stenar kommit i rörelse och avsevärt ändrat läge
- lavin
- jordskalv med en styrka av minst 4 enligt Richterskalan
- vulkanutbrott inom Norden
- översvämning på byggnad* och däri befintlig egendom. Med översvämning förstås att vatten till följd av skyfall (minst 1 mm/min eller 50 mm/dygn), snösmältning eller stigande sjö eller vattendrag, strömmat från markytan direkt in i byggnad eller inomhus trängt upp ur avloppsledning
- genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm och liknande.

11.2.6.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom

- ras om skadan orsakats av
  - enbart sättning i mark eller grund
  - sprängnings-, schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete, uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvdrift
  - vatten- eller vågerosion
- dammgenombrott av kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion.

11.2.6.2 Särskild självrisk

Självrisk är 10% av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp.

11.2.6.3 Högsta ersättning

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för

- egendomsskador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt

- därav föranledda skador enligt Avbrottsförsäkring och Hyresförlustförsäkring är vid varje skadetillfälle begränsad till 350 prisbasbelopp*.

11.2.7 Snötryck

Försäkringen gäller för skada på hus och egendom i hus genom snötryck. Till huset räknas även fast anbringad egendom som hör till byggnad* enligt jordabalken.

11.2.7.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på växthus, plasthall, tält, båthus, sjöbod, badhytt, altantak, balkongtak, skärmtak, markis eller tillfälligt hus inom utställningsområde eller egendom däri
- skada på hus, till den del skadans uppkomst eller omfattning påverkats av bristfälligt utförande, felaktig konstruktion, ingrepp i den bärande stommen, försummat underhåll eller angrepp av röta eller skadeinsekter och inte heller för skada på egendom i sådant hus.

11.2.7.2 Särskild självrisk

Självriskan är 10% av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp.

11.2.7.3 Högsta ersättning

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för

- egendomsskador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt
- därav föranledda skador enligt Avbrottsförsäkring och Hyresförlustförsäkring är vid varje skadetillfälle begränsad till 350 prisbasbelopp*.

12. Vattenförsäkring - Vad försäkringen gäller för

12.1 Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av

- vatten - dock inte vattenånga - från ledningssystem med därtill anslutna anordningar, vattensäng eller akvarium
- vattenånga, olja eller annan vätska från ledningssystem för lokaluppvärmning med därtill anslutna anordningar
- vatten från badrum, duschrum, tvättstuga eller annat våtutrymme inomhus som har golvbrunn och som är byggt enligt de bygg-, och i förekommande fall branschregler samt tillverkarens råd och anvisningar som gällde vid byggnads- eller installationstillfället. Vid skada på grund av läckage från våtutrymme som inte uppfyller ovan ställda krav, gäller försäkringen endast om läckaget härrör från våtutrymme som någon annan ansvarar för
- vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen. Utan tilläggsavtal gäller dock inte försäkringen för skada på livsmedel i sådan anläggning.

12.1.1 Lokalisering och friläggning

Vid skada som försäkringen gäller för ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom försäkrad byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan. Även kostnad för återställande efter sådan reparation ersätts.

12.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- kostnad för reparation av det fel som orsakat skadan eller skada på det ledningssystem varifrån utströmningen skett. Vid läckage genom ytskikt och tätskikt ser vi hela våtutrymmet (väggar och golv) som en enhet
- skada genom utströmning från dräneringssystem, rökkanal, ventilationskanal, tak, takränna, utvändigt stuprör, parkeringsdäck eller altan
- skada genom vatten som vid regn, snösmältning eller högvatten trängt in i byggnad* ur avloppsledning
- vätska eller ånga som strömmat ut
- skada genom röta, svamp, rost, frätning eller annan långtidspåverkan, om det inte framgår av omständigheterna att utströmningen skett under den tid försäkringen varit i kraft

Anm

Se Q.01.12.1 om grundläggande krav för vattenförsäkring.

12.3 Särskild självrisk

Självrisk är 50 % av prisbasbeloppet utöver annars gällande självrisk vid skada på byggnad genom vätskeutströmning

- från skikt avsett att förhindra utströmning - t ex våtisolering eller kakelbeklädnad - inklusive anslutningar och genomföringar
- från ledningssystem med anslutna anordningar, isolering eller kylanläggning, om läckaget orsakats av åldersförändringar.

13. Inbrottsförsäkring - Vad försäkringen gäller för**13.1 Stöld och skadegörelse i lokal**

Försäkringen gäller för skada genom stöld eller skadegörelse förövad av person som tagit sig in i inbrottskyddad lokal*

- genom inbrott* eller
- med för låset avsedd nyckel*, kod eller låskombination som åtkommits genom
  - rån* eller
  - inbrott i annan inbrottskyddad lokal eller
  - inbrott i bostad.

Försäkringen gäller även för skada genom stöld eller skadegörelse förövad i obemannad inbrottskyddad lokal, av person som därefter tagit sig ut ur lokalen

- genom utbrott* eller
- med för låset avsedd nyckel, kod eller låskombination som åtkommits genom
  - rån eller
  - inbrott i annan inbrottskyddad lokal eller
  - inbrott i bostad.

Anm

Se Q.01.13.1 om skydds krav på inbrottskyddad lokal.

13.1.11 Undantag

Försäkringen gäller inte för skadegörelse genom sprängning.

13.2 Övriga skadehändelser

13.2.1 Stöld och skadegörelse i särskilt inbrottskyddat förvaringsutrymme

Om i försäkringsavtalet anges att försäkringen omfattar egendom i särskilt inbrottskyddat förvaringsutrymme (säkerhetsskåp, kassaskåp och värdeskåp eller kassavalv) som finns i inbrottskyddad lokal* gäller dessutom följande.

13.2.1.1 Förvaringsutrymme med nyckellås

Öppnas skåpet (valvet) med nyckel*, gäller försäkringen endast om försäkringstagaren eller den som för hans räkning omhänderhaft nyckeln, fråntagits denna genom

- rån* inom lokalen* om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott eller
- rån annorstädes eller
- inbrott* i bostad på försäkringsstället då den som omhänderhaft nyckeln vistats där eller
- inbrott annorstädes än på försäkringsstället i inbrottskyddad lokal eller
- inbrott i bostad på annan plats än på försäkringsstället.

13.2.1.2 Förvaringsutrymme med kod eller kombinationslås

Om låsanordningen utgörs av kod eller kombinationslås och skåpet (valvet) öppnats av obehörig, gäller försäkringen endast om koden eller kombinationen med våld eller hot som inneburit trängande fara avtvingats någon som i behörig ordning fått kännedom om denna. Har våldet eller hotet utövats inom lokalen* gäller försäkringen endast om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott*.

13.2.1.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som inträffat då förvaringsutrymmet öppnats med nyckel* som åtkommit på annat sätt än som anges i A.13.2.1.1
- skada som inträffat då nyckeln eller låskombinationen åtkommit genom rån*, våld eller hot, om den som utsatts för övergreppet medverkat till eller främjat skadan eller var under 18 år
- skadegörelse genom sprängning.

13.2.2 Stöld genom tillgrepp utifrån ("smash and grab")

Försäkringen gäller för skada genom stöld förövad av person genom tillgrepp utifrån genom krossat fönster, förutsatt att stölden sker i samband med att fönstret krossas.

13.2.3 Stöld av nycklar

Om nyckel* som förvarats hos försäkringstagaren eller dennes ombud åtkommit genom

- rån*
- inbrott* i inbrottskyddad lokal*
- inbrott i bostad

och låsändringar på grund därav skäligen är påkallade i försäkrad byggnad* eller i lokal på försäkringsställe, ersätts kostnaderna härför.

13.2.3.1 Högsta ersättning

Högsta ersättning för låsändringar är 1 prisbasbelopp per försäkringsställe.

13.2.4 Skadegörelse och stöld i övrigt

Försäkringen gäller för skada genom skadegörelse på försäkrad egendom.

Försäkringen gäller även för stöld av fast egendom och fast monterade Maskinerier* utomhus eller i obemannad lokal.

13.2.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på lös egendom - som inte är fast monterad - utomhus eller i obemannad lokal* som saknar inbrottskydd
- skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet
- skada på plasthall.

13.2.4.2 Särskild självrisk

Självrisk* är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp vid skada genom skadegörelse som inte sker i samband med inbrott* eller inbrottsförsök.

14. Rånförsäkring - Vad försäkringen gäller för

14.1 Rån eller överfall

Försäkringen gäller för skada genom rån* eller överfall.

Med rån avses tillgrepp genom våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara. Med överfall avses här att våld utövats på person.

Försäkringen gäller också för skada genom lindrigare våld på person, förutsatt att våldet och tillgreppet omedelbart uppfattats av den som utsatts för våldet, att denne gjort vad som rimligen kan begäras för att hindra eller minska skadan och att händelsen kan styrkas genom tillförlitlig utredning.

14.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte

- när den som utsatts för rånet eller överfallet medverkat till eller främjat skadan
- för pengar och värdehandlingar*, om den som utsatts för rånet var under 18 år. Vid rån inom försäkringstagarens lokaler gäller dock inte denna åldersgräns.
- vid utpressning eller kidnappning.

15. Glasförsäkring - Vad försäkringen gäller för

15.1 Glasskada

Försäkringen gäller för skada genom bräck, sönderslagning eller stöld av glas i inredning, fönster eller dörr.

Försäkringen gäller också för skada genom sådan plötslig yttre påverkan att det för försäkringstagaren skulle innebära uppenbar olägenhet att behålla glaset.

Med glas jämställs här plastmaterial såsom material av polykarbonat, akrylplast eller liknande som används i stället för glas.

Vid glasskada som försäkringen gäller för ersätts även målning, etsning, blästring på glas, larmfolie eller ingjuten larmtråd liksom även plastfilm som glaset belagts med. Har glasskadan orsakats av att glaset målats, etsats, blästrats eller belagts med plastfilm ersätts varken glaset eller behandlingen av glaset.

15.2 Skylt och markis

Försäkringen gäller för skada genom bräck, sönderslagning eller stöld av skylt och markis med eventuellt tillhörande armatur och stativ.

15.2.1 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid skada på skylt och markis är 1 prisbasbelopp*.

15.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- glas i växthus
- glas, skylt eller markis som inte är monterat på därför avsedd plats
- skada genom sprängningsarbete
- glas eller skylt i byggnad* under uppförande, ombyggnad eller tillbyggnad, om skadan uppkommit i samband med sådan åtgärd.

16. Transportförsäkring - Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada under transport inom Norden till eller från försäkringsställe med försäkringstagarens transportmedel (även anställdas, hyrda, lånade eller leasade) samt under lastning och lossning i samband med sådan transport.

Försäkringen gäller endast i den mån försäkringstagaren inte kan få ersättning genom annan försäkring.

16.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada vid yrkesmässig transportverksamhet, t ex åkeriverksamhet
- svinn.

Anm

Se Q.01.16 om säkerhetsföreskrifter för transportförsäkring.

16.2 Högsta ersättning

Högsta ersättning är 2 prisbasbelopp*.

41. Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

41.1 Värdering av byggnad

Nyanskaffningsvärde

Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk. Här inräknas inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark- eller vattenyta.

Tekniskt värde

Tekniskt värde vid viss tidpunkt är nyanskaffningsvärdet vid tidpunkten med avdrag för ålder och slitage.

Dagsvärde

Härmed avses marknadsvärdet vid skadetillfället. Kan detta inte fastställas utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet, med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

41.1.1 Om byggnaden återställs

Om återställande av den skadade byggnaden sker på dess egen grund, värderas skadan till den verkliga kostnaden för återställandet.

Med återställande förstås

- reparation, eller
- återuppförande av den skadade byggnaden på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material
- anskaffande av annan lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål på annan plats inom Sverige.

Om en annan byggnad än den skadade uppförs - på samma grund eller på annan grund - eller om en annan byggnad anskaffas inom Sverige, värderas skadan till den beräknade kostnaden för återställande av den skadade byggnaden på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Bolaget har rätt att reducera återställandekostnaden med det belopp som marknadsvärdet ökar genom att återställande sker på annan plats.

Återställandet måste påbörjas snarast och vara fullgjort senast inom två år från skadedagen. Fördröjs återställandet av hinder som inte beror på den försäkrade, kan bolaget medge att återställandet ska vara fullgjort inom två år från den dag hindret upphörde men inte senare än tre år från skadedagen.

I skadekostnaden ingår merkostnad - intill 25 prisbasbelopp* - som föranleds av att skadad byggnad enligt myndighets beslut eller för byggande gällande normer i något hänseende, måste ges annan konstruktion eller utformande än före skadan.

Kostnader som grundar sig på förelägganden som utfärdats före skadan ersätts ej.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

Om renovering, underhålls-, eller ombyggnadsarbete pågår eller planeras, värderas skadan till den merkostnad som uppstår för att åtgärda skadan i samband med det pågående eller planerade arbetet.

41.1.1.1 Åldersavdrag för vissa byggnadsdelar

Från kostnaden för återställande i A.41.1.1, görs åldersavdrag för material och arbete enligt tabellen i A.41.1.1.5.

Dessutom kan avdrag göras för

- uppenbart eftersatt underhåll

- onormalt slitage

För byggnadsdel som inte anges i tabellen i 41.1.1.5 gäller följande

- Om det tekniska värdet* är högre än 50% av nyanskaffningsvärdet, värderas skadan till nyanskaffningsvärdet.
- Om det tekniska värdet* är lägre än 50 % av nyanskaffningsvärdet, värderas och ersätts skadan med avdrag för ålder och slitage.

41.1.1.2 Åldersavdrag för vissa installationer

Från kostnaden för återställandet i A.41.1.1 görs åldersavdrag enligt tabellen i A.41.1.1.5. Varje föremål och varje ledningssystem bedöms för sig.

Dessutom kan avdrag göras för

- uppenbart eftersatt underhåll
- onormalt slitage

För installation som inte anges i tabell 41.1.1.5 gäller följande

- Om det tekniska värdet* är högre än 50% av nyanskaffningsvärdet, värderas skadan till nyanskaffningsvärdet.
- Om det tekniska värdet* är lägre än 50 % av nyanskaffningsvärdet, värderas och ersätts skadan med avdrag för ålder och slitage.

41.1.1.3 Duk i plasthall eller tält

Skada på duk i plasthall eller tält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet. Åldersavdrag görs på återställandekostnaden (material och arbetskostnad) med 5 % per år, räknat för varje helt år som gått sedan duken första gången togs i bruk. För de första två åren görs inget åldersavdrag. Avdraget är begränsat till högst 90 % på duk som före skadan var funktionsduglig.

41.1.1.4 Merkostnader på grund av byggnads särart

Även merkostnader, som föranleds av att skadad byggnad på grund av sin särart inte kan återställas på ett rationellt sätt beträffande metoder och material, exempelvis dokumenterad kulturhistorisk värdefull byggnad, byggnadsdel (byggnadsminne) eller annan byggnad, ersätts. Sådan merkostnad kan avse till exempel tidsenligt byggmaterial och utförande eller konstnärlig utsmyckning.

Merkostnader föranledda av arkeologiska undersökningar eller som uppkommer till följd av att högre krav efter skadan ställts på funktionen hos byggnaden inräknas inte i skadebeloppet.

Merkostnaderna är begränsade till 100 prisbasbelopp vid varje skadetillfälle.

41.1.1.5 Tabell för åldersavdrag

En byggnadsdels ålder beräknas från tidpunkten då den första gången togs i bruk. Åldersavdrag görs på återställandekostnaden (material och arbetskostnad) och görs enligt nedanstående tabell. Avdraget begränsas till högst 80% på byggnadsdel som före skadan var funktionsduglig.

<i>Byggnadsdel</i>	<i>Antal år utan åldersavdrag</i>	<i>Därefter görs ett avdrag per år med</i>
--------------------	-----------------------------------	--

Installation för värme, vatten, avlopp, sanitet, ventilation, centralsugning samt maskinell utrustning

- rörsystem, vattenradiatorer och sanitetsgoods (till exempel WC-stol, tvättställ och vattenburen golvvärme)	10 år	5 %
- hiss	25 år	5 %
- luft/luft värmepumpsanläggning, spabad utomhus, pelletsanläggning	2 år	15 %
- övriga värmepumpsanläggningar, värmeåtervinningssystem, solfångare, vindkraftverk, takvärme, elslingor i golv och hushållsmaskin inkl spis	2 år	10 %
- övriga installationer samt annan maskinell utrustning än hushållsmaskin (t ex värmepanna och varmvattenberedare) och elradiatorer	5 år	8 %
Kompressor som inte ingår i någon av ovan uppräknade anläggningar/installationer	5 år	10 %
Köks- och badrumsinredning	10 år	5 %
Fönster, dörrar och portar	10 år	3 %
Elinstallationer (kablar, inkl brytare och uttag)	25 år	5 %
Radio- och tv- och parabolantenn	5 år	8 %
Markiser och persienner	5 år	8 %
Larm	5 år	8 %
Målning	5 år	8 %
Tapeter och annan väggbeklädnad (inte våtrum)	5 år	8 %
Golvbeläggning (inte våtrum)		
- textila	5 år	8 %
- plast, linoleum, laminat	10 år	5 %
- keramiska plattor, sten eller massivt trä	25 år	5 %
- lamellträ och ytbehandling av trägolv	15 år	5 %
Yt- och tätskikt i våtrum		
- golv- och väggmatta (trädsvetsad)	5 år	5 %
- keramiska plattor inklusive tätskikt	5 år	5 %
- övriga material och utföranden samt målning i våtrum	2 år	10 %
Takbeläggning		
- betong eller tegel	20 år	2 %
- plåt	10 år	3 %
- annat material	5 år	8 %
Skorsten		
- stål eller plåt	5 år	8 %
- annat material	20 år	2 %

41.1.2 Om byggnaden inte återställs

Återställs inte den skadade byggnaden* värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan. Skadan värderas dock högst till vad det skulle ha kostat att återställa byggnaden enligt den värdering som beskrivs i A.41.1.1.

41.1.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av byggnad* hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift är den försäkrade även berättigad till ersättning - restvärdeersättning - för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar och på bolagets bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av byggnaden inte kan användas. Restvärdeersättning lämnas inte, i den mån rätt till ersättning föreligger enligt lag eller särskild författning.

41.2 Fastighetsinventarier*

Skadan värderas enligt de regler som finns angivna för installationer i A.41.1.

Återställs inte den skadade egendomen inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan egendomens dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

41.3 Trädgård och tomt*

Skadan värderas till vad det kostar att återställa trädgården och tomt.

Vid nyplantering av buskar och träd medräknas endast kostnad för plantor som normalt saluförs i handelsträdgårdar eller plantskolor i Sverige.

41.4 Maskinerier

Nyanskaffningsvärde

Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk, dock inte kostnader för maskinfundament under såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark eller vattenyta.

Tekniskt värde

Tekniskt värde vid viss tidpunkt är nyanskaffningsvärdet vid tidpunkten med avdrag för ålder och slitage.

Dagsvärde

Härmed avses marknadsvärdet vid skadetillfället. Kan detta inte fastställas, utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet, med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

41.4.1 Maskinerier som återställs*

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Med återställande förstås

- reparation, eller
- anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska vid värderingen avdrag göras för detta.

Återställande måste ske inom 2 år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden 2 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 3 år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

I skadekostnaden inräknas inte heller den värdeminskning som föremålet efter återställandet kan anses ha undergått genom skadan.

Om egendomens tekniska värde* vid skadetillfället är minst 50 % av nyanskaffningsvärdet ersätts egendomen med återställandekostnaden, dock högst nyanskaffningsvärdet.

41.4.1.1 Föremål vars tekniska värde vid skadetillfället är mindre än 50 %*

Om föremålets tekniska värde vid skadetillfället är lägre än 50 % av nyanskaffningsvärdet, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det tekniska värdet.

41.4.1.2 Speciella regler för vissa föremål

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet

- motordrivna fordon (motorfordon, traktorer, motorredskap inklusive skogsmaskin, och terrängmotorfordon) samt släpfordon till dessa
- för byggnads- och anläggningsverksamhet avsedda maskinerier, panna, skjul och bod
- datorer avsedda för administrativt arbete samt utrustning och tillbehör till dessa.

Skada på modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned på att återställa föremålen. Inaktuella föremål värderas dock högst till 25 % av kostnaden för återställande.

Skada på duk i plasthall eller tält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet. Åldersavdrag görs på återställandekostnaden (material och arbetskostnad) med 5 % per år, räknat för varje helt år som gått sedan duken första gången togs i bruk. För de första två åren görs inget åldersavdrag. Avdraget är begränsat till högst 90 % på duk som före skadan var funktionsduglig.

41.4.1.3 Speciella regler för lindningar till elektrisk utrustning

Skada på lindningar - och på grund av här uppkomna skador på plåtar - till elektriska motorer, generatorer och transformatorer, värderas till kostnaden för återställandet, med avdrag för värdeminskning.

Avdrag för värdeminskning görs på lindningarnas och plåtarnas återställandekostnad (d v s kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) med

- 5 % per år för motorer
- 4 % per år för generatorer

- 3 % per år för transformatorer räknat från en tidpunkt som för
  - motorer börjar 10 år
  - generatorer och transformatorer börjar 15 år
- efter det att utrustningen togs i bruk som ny eller senast omlindades.

Avskrivningen är maximerad till 80 %.

Om driftförhållandena är sådana att värdeminskningen på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angivits, ska detta beaktas genom att procentsatsen ökas och tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

41.4.2 Maskinerier som inte återställs

Återställs inte skadat föremål inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan. Skadan värderas dock högst till vad det skulle ha kostat att återställa föremålet.

41.5 Varor

Skadan värderas till varornas* värde enligt nedan med avdrag av eventuellt restvärde.

41.5.1 Varor anskaffade för försäljning

Varorna* värderas till vad det kostar att utan dröjsmål ersätta dem med nya varor av samma slag.

Om varorna inte återställs inom 2 år värderas de till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya varor av samma slag.

Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

41.5.2 Varor som den försäkrade tillverkar

Varorna* värderas till tillverkningskostnaderna - direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader - och administrationsomkostnaderna för att utan dröjsmål återställa varorna.

Om varorna inte återställs inom 2 år värderas de till de faktiska tillverkningskostnaderna vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket de då hade kunnat försäljas minskat med inbesparade kostnader.

Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

41.5.3 Varor sålda och färdiga för leverans

Varorna* värderas, i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor, till det avtalade försäljningspriset minskat med inbesparade kostnader.

41.6 Ritningar och arkivalier samt datamedia*

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned för att återställa den information som förlorats genom skadan och för att återställa originalritningar.

41.7 Värdehandlingar

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned på att återställa eller återanskaffa värdehandlingar.

41.8 Kunders egendom*

Skadan värderas efter de regler som gäller för det egendomsslag som egendomen tillhör för ägaren.

41.9 Arbetstagares egendom

Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler.

Egendom i övrigt värderas enligt bolagets hemförsäkringsvillkor.

41.50 Skadevärdering genom skiljemän

Vid tvist om värdet av skada på egendom ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

42. Självrisk

Självrisken* är lägst den som anges i försäkringsbrevet.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp* avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

42.1 Särskild självrisk

Särskild självrisk som är angiven under A.11-25 gäller dock om den är högre.

43. Skadeersättningsregler

Anm

För viss egendom och vissa skadehändelser gäller särskild begränsning av högsta ersättning enligt A.11-25.

43.1 Helvärdeförsäkring*

43.1.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A.41. Skadevärderingsregler
- röjningskostnad enligt A.43.4
- räddningskostnad enligt A.43.5

med avdrag för

- självrisk* enligt A.42
  - eventuell underförsäkring* enligt A.43.1.2
- och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt A.43.7.

43.1.2 Underförsäkring

Om försäkringsbeloppet vid skadetillfället understiger det belopp som anges i A.08, föreligger underförsäkring*. Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som försäkringsbeloppet utgör av där angivna belopp.

Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålen sammanlagda belopp enligt A.08, minskas ersättningsbeloppet för sådant föremål till så stor del som försäkringsbeloppet utgör av detta belopp.

43.1.2.1 Har försäkringstagaren lämnat uppgifter för premieberäkning i enlighet med Y.03.2.1 lämnas ersättning intill gällande försäkringsbelopp, d v s bestämmelserna om underförsäkring* tillämpas inte.

43.2 Förstariskförsäkring*

43.2.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A.41. Skadevärderingsregler
  - röjningskostnad enligt A.43.4
  - räddningskostnad enligt A.43.5
- med avdrag för

- självrisk* enligt A.42
- och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt A.43.7.

43.2.2 Högsta ersättning

Ersättning lämnas högst med försäkringsbeloppet.

43.3 Fullvärdeförsäkring*

43.3.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A.41 Skadevärderingsregler
  - röjningskostnad enligt A.43.4
  - räddningskostnad enligt A.43.5
- med avdrag för

- självrisk* enligt A.42
  - eventuell underförsäkring* enligt A.43.3.2
- och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt A.43.7.

43.3.2 Underförsäkring

Försäkringstagaren ska underrätta bolaget om ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförlig förbättring av fullvärdeförsäkrad* byggnad* för att nytt premieunderlag ska fastställas. Underlåter försäkringstagaren detta och har vid skadetillfället enligt bolagets beräkningar värdet av byggnaden ökat med det nya utförandet föreligger underförsäkring*. Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som erlagd premie för byggnaden utgör av den premie som skulle ha erlagts för denna med det nya utförandet. Premieunderlagen ska vara fastställda med samma värderingsmetod.

43.4 Röjningskostnad

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering. För varor* begränsas ersättningen för sådana kostnader till högst 10 % av försäkringsbeloppet.

Ersättning lämnas inte för röjning av oförsäkrade grunder och fundament.

Vid förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

43.5 Räddningskostnad

Bolaget ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt R.01.3, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäligena.

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas från annat håll.

Vid förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

43.6 Inteckningshavare

43.6.1 Panträtt

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning vid betalning av ersättning på grund av försäkringsavtal.

Säkerhetsrätten gäller inte vid skada på lös egendom.

43.6.2 Företagsinteckning

Om den som innehar rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress hos bolaget, så har han, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till försäkringsersättning enligt försäkringsavtalet. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av försäkringsbeloppet för ifrågavarande slag av egendom. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt om andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

43.6.3 Fullvärdeförsäkrad egendom

Vid tillämpning av gällande bestämmelser om inteckningshavares rätt till skadeersättning anses vid beloppslös fullvärdeförsäkring av egendom dess värde enligt tillämpad värderingsmetod omedelbart före skadetillfället utgöra försäkringsbelopp.

43.7 Leverantörsgaranti

Är leverantör eller entreprenör enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar bolaget inte kostnaden härför. Denna begränsning avser dock inte följdskada på annan funktionell enhet än den som varit felaktig.

Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör eller entreprenör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka detta.

Är den försäkrade tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, om skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

43.8 Skadeersättningsregler i övrigt

Bolaget har rätt att i stället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Bolaget är inte skyldigt att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av denna.

Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

43.9 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Vid reparation eller återuppförande av försäkrad byggnad äger den försäkrade rätt till ersättning, efter hand som återställandet sker, för den kostnad som den försäkrade har haft och uppenbarligen har rätt till. Utbetalad ersättning avräknas från den totala kostnaden för återställandet.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad byggnad* överklagats och bolaget på grund av detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen betalas senast 1 månad efter det att bolaget fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast 1 månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

43.10 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt R.

B1. Avbrottsförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för försäkringstagaren såsom innehavare av försäkrad rörelse.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrottsskada till följd av egendomsskada m m enligt B1 11.1, då egendomsskadan inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser avbrottsskada som är en följd av egendomsskada m m enligt B1 11.1.

Med avbrottsskada avses sådan skada som består i att det försäkringsmässiga täckningsbidraget minskas eller går förlorat genom inskränkning i den försäkrade rörelsen.

04.1 Försäkringsmässigt täckningsbidrag

Med försäkringsmässigt täckningsbidrag avses resultatet av följande beräkning av poster bokförda enligt kontoplan EU BAS (om sådan används eller skulle ha använts).

Intäkter +

3000-3799	Huvudintäkter, fakturerade kostnader, rörelsens sidointäkter, intäktskorrigeringar
3900-3929	Övriga rörelseintäkter
3980-3999	Erhålla bidrag, övriga ersättningar och intäkter

Kostnader -

4000-4999	Utgifter/kostnader för varor, material och vissa köpta tjänster
5020-5049	(75%) Elavgifter för belysning, värme, vatten och avlopp
5120-5149	(75%) Elavgifter för belysning, värme, vatten och avlopp
5300-5399	Energikostnader
5400-5499	Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial
5500-5599	Reparation och underhåll
5600-5699	Kostnader för transportmedel
5700-5799	Frakt och transport
6800-6899	Inhyrd personal
6910-6919	Licensavgifter och royalties

Anm.

Annan definition av täckningsbidrag kan tillämpas, vilken då anges i försäkringsbrevet.

04.2 Undantag

Ersättning lämnas inte för förlust som beror på förlängd avbrottsid på grund av den försäkrades ekonomiska förhållanden, t ex bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist.

Ersättning lämnas inte heller för sådan förlust som orsakats av att en del av ansvarstiden* utnyttjats för förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess återställande till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets åtgärd.

08. Försäkringsbelopp

Om inte annat anges i försäkringsbrevet eller i åsatt villkor gäller avbrottsförsäkringen utan försäkringsbelopp.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Avbrottskada

Försäkringen gäller för avbrottskada genom

- sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A.01-16 gäller för
- oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten, värme eller data- och telekommunikation
- att tillträde till rörelsen hindras genom avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet.
Ersättning lämnas i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel och högsta ersättning är 10 prisbasbelopp*.
- att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av att sådan skada som egendomsförsäkring enligt A.11-16 gäller för, inträffat inom Norden hos leverantör eller kund med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt. Försäkringen gäller inte för längre tid än den för leveranskontraktet återstående kontraktstiden. Högsta ersättning är 10 prisbasbelopp om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Om i försäkringsbrevet angetts att maskinavbrottsförsäkring ingår, gäller försäkringen även för avbrott genom sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A.18 gäller för, då skada inträffat på maskinförsäkrad egendom.

Om i försäkringsbrevet angetts att avbrott allrisk ingår, gäller försäkringen även för avbrott genom sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A.19.3 eller A.19.4 gäller för, då skada inträffat på allriskförsäkrad egendom.

11.2 Försäkringen ersätter

Försäkringen ersätter

- bortfall av täckningsbidrag
- skadebegränsande kostnader
- extrakostnader intill 5 prisbasbelopp* utöver skadebegränsande kostnader

som uppkommer under ansvarstiden*.

Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då skada enligt B1.11.1 inträffat och är 12 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet.

41. Skadevärderingsregler

Skada värderas efter ansvarstidens* slut.

41.1 Beräkning av täckningsbidrag

41.1.1 Täckningsbidrag under jämförelseperiod

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden*, dock högst 12 månader.

Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen då skada enligt B1.11.1 inträffat. Överstiger ansvarstiden 12 månader ska det sålunda beräknade beloppet ökas med täckningsbidraget under en mot den överskjutande tiden svarande jämförelseperiod, som också börjar 12 månader före skadedagen.

41.1.2 Jämkat täckningsbidrag under jämförelseperioden

Råder under ansvarstiden* andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, ska det enligt B1.41.1.1 beräknade beloppet jämkas. Jämkningsen ska ske genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas.

Det jämkade beloppet ska anses utgöra det täckningsbidrag som rörelsen skulle ha gett under ansvarstiden, om skada inte inträffat.

41.1.3 Faktiskt täckningsbidrag

Det täckningsbidrag som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden* beräknas, varvid ska iaktas

- att kostnader som inte är försäkrade, till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, ska dras från täckningsbidraget endast i den mån försäkringstagaren visar att de medfört minskning av förlusten
- att täckningsbidraget ska ökas med ett belopp som svarar mot sådant bortfall av täckningsbidrag som orsakas av att en del av ansvarstiden - utöver den tid som skulle ha erfordrats för att återställa den skadade egendomen i samma skick som före skadan - blivit använd för förbättring, utvidgning eller annan förändring, inbegripet sådan som är en följd av myndighets beslut.

41.2 Skadebelopp

Skadebeloppet utgörs av det i B1.41.1.2 angivna täckningsbidraget minskat med

- det täckningsbidrag som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden* enligt B1.41.1.3
- sådana i täckningsbidraget enligt B1.41.1.2 ingående kostnader som under ansvarstiden kunnat inbesparas
- det täckningsbidrag som innefattas i ersättning för egendomsskadan, t ex i ersättning för varor* och eget reparationsarbete
- den ränteavkastning som försäkringstagaren under ansvarstiden erhållit på ersättning för egendomsskadan
- sådan ökning av täckningsbidrag som till följd av skadan under ansvarstiden uppstått i annan rörelse, som försäkringstagaren själv eller annan för hans räkning driver
- övriga inbesparade kostnader.

41.3 Skadevärdering genom skiljemän

Vid tvist om värdet av avbrottsförlust ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

42. Självrisk och Karens

42.2 Karens

Med karens förstås att ersättning inte lämnas för uppkommet bortfall av täckningsbidrag orsakat av avbrott under viss tid (karenstiden) räknat från den tidpunkt då skadan enligt B1.11.1 inträffade.

Karenstiden är den i försäkringsbrevet angivna, dock alltid lägst

- 48 timmar vid avbrottsskada till följd av skada på elektrisk utrustning genom åskslag och annat oförutsett elfenomen samt strömavbrott enligt A.11.1
- 48 timmar vid avbrottsskada till följd av naturskada eller dammgenombrott enligt A.11.2.6
- 72 timmar vid avbrottsskada till följd av maskinskada enligt A.18
- 24 timmar vid annan avbrottsskada.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- skada värderad enligt B1.41 Skadevärderingsregler
- skadebegränsande kostnader enligt B1.43.1
- extrakostnader enligt B1.43.1
- ränta enligt B1.43.2

med avdrag för

- karens enligt B1.42
- och med hänsyn till
- eventuell underförsäkring* enligt B1.43.3.

43.1 Kostnader

Bolaget ersätter

- skadebegränsande kostnader som försäkringstagaren har fått vidkännas, dock med högst det belopp varmed häremot svarande åtgärder minskat skadan
- extrakostnader intill 5 prisbasbelopp*, utöver skadebegränsande kostnader, för att upprätthålla verksamheten.

Kostnader som medför nytta även under karenstiden eller efter ansvarstidens* slut, medtas högst med det belopp som kan anses falla på ansvarstiden med undantag av karenstiden.

43.2 Ränta

Bolaget ersätter skälig ränteförlust eller räntekostnad under ansvarstiden* med hänsyn till att ersättningen inte betalas förrän efter ansvarstidens slut. Ränteförlust eller räntekostnad beräknas efter Riksbankens referensränta ökat med 2 procentenheter.

43.3 Underförsäkring

43.3.1 Försäkring utan försäkringsbelopp

Har försäkringstagaren inte följt de bestämmelser om lämnande av uppgifter som angetts i Allmänna avtalsbestämmelser Y.03.2.1 och om det vid avbrottsskadan visat sig att den verkliga lönekostnaden under kalenderåret närmast före det försäkringsår under vilket skadan inträffat är högre än den för samma kalenderår uppgivna lönekostnaden, ersätts endast så stor del av skadan som den uppgivna lönekostnaden utgör av den verkliga.

43.3.2 Försäkring med försäkringsbelopp

Är försäkringsbeloppet lägre än det i B1.41.1.2 angivna täckningsbidraget föreligger underförsäkring* och ersättning lämnas endast för så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av nämnda täckningsbidrag.

43.4 Högsta ersättning vid avbrott genom naturskada eller dammgenombrott enligt A.11.2.6 samt genom snötrycksskada enligt A.11.2.7

Bolagets sammanlagda ersättningskyldighet för

- egendomsskador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt
  - därav föranledda avbrottskador i den försäkrade rörelsen
- är vid varje skadetillfälle begränsad till 350 prisbasbelopp*.

43.5 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Skada regleras efter ansvarstidens* slut. Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade styrkt sina krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast 1 månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

43.6 Räntebestämmelser

Betalas ersättningen senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt R.01.

B2. Hyresförlustförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom ägare av försäkrad byggnad*.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för hyresförlust till följd av egendomsskada m m enligt B2 11.1 som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser hyresförlust som är en följd av egendomsskada m m enligt B2 11.1. Med hyresförlust avses minskning av hyresintäkt som hänförs till försäkrad byggnad*.

04.1 Undantag

Ersättning lämnas inte för hyresförlust som beror på den försäkrades ekonomiska förhållanden, t ex bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist.

Ersättning lämnas inte heller för sådan förlust som orsakats av att en del av ansvarstiden* utnyttjats för förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess återställande till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets åtgärd.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Försäkringen gäller för hyresförlust som uppstår genom

- sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A.01 - 16 gäller för
- oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten, värme eller data- och telekommunikation
- att tillträde till rörelsen hindras genom avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet. Ersättning lämnas i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel och högsta ersättning är 10 prisbasbelopp*.

Om i försäkringsbrevet angetts att maskinförsäkring för byggnad ingår, gäller försäkringen även för hyresförlust genom sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A.18 gäller för, då skada inträffat på maskinförsäkrad egendom.

Försäkringen gäller för hyresförlusten även när egendomsförsäkringen inte gäller för egendomsskadan, om detta beror på att leverantör eller entreprenör är ansvarig på grund av åtagande i avtal.

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skadan säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lägenheten sedan den reparerats inte uthyras för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund härav lämnas dock för högst 3 månader.

11.2 Försäkringen gäller endast för sådan hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden*.

Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då skada enligt B2.11.1 inträffat och är 24 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet.

41. Skadevärderingsregler

För uthyrd lokal* beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan å ena sidan den nedsättning i hyran, som hyresgästen enligt lag kan kräva, och å andra sidan minskade kostnader för uppvärmning, belysning m m samt ränta på ersättning för egendomsskada.

För sådan del av byggnaden*, som försäkringstagaren själv använder eller utan ersättning upplåter till annan, beräknas hyresförlusten som om den varit uthyrd mot skälig hyra.

För bostadsrättslägenhet beräknas hyresförlusten på motsvarande sätt med utgångspunkt från den nedsättning av årsavgiften som kan krävas.

42. Självrisk

Självrisken* är lägst 20 % av prisbasbeloppet*.

Avtal kan träffas om annan självrisk, som då anges i försäkringsbrevet.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

43. Skadeersättningsregler

43.1 Skadeersättning

Bolaget ersätter hyresförlust värderad enligt B2.41 med avdrag för

- självrisk* enligt B2.42
- samt för
- eventuell underförsäkring* enligt B2.43.3.

43.2 Verklig förlust

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom egendomsskadan uppkommen hyresförlust.

43.3 Underförsäkring

Om ersättning för egendomsskadan ska minskas enligt A.43 på grund av underförsäkring* ska ersättning för hyresförlust minskas i motsvarande grad.

43.4 Högsta ersättning vid hyresförlust genom naturskada eller dammgenombrott enligt A.11.2.6 samt genom snötrycksskada enligt A.11.2.7

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för

- egendomsskador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt
  - därav föranledda hyresförluster
- är vid varje skadetillfälle begränsad till 350 prisbasbelopp*.

43.5 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Skada regleras efter ansvarstidens* slut. Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast 1 månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

43.6 Räntebestämmelser

Betalas ersättningen senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt R.01.

C. Ansvarsförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) och dennes arbetstagare för skada orsakad i tjänsten.

Försäkringen gäller också för den försäkrade såsom ägare eller brukare av fastighet, där verksamheten bedrivs samt för bygnads- och anläggningsarbeten som utförs på sådan fastighet.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav som avser skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar i hela världen utom i USA och Kanada.

Vid försäljnings- och inköpsresor samt vid konferenser och mässor gäller försäkringen dock för skada som inträffar i hela världen.

08. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet anger det belopp till vilket skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs- och räddningskostnader sammanlagt är försäkrade.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Person- och sakskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada samt förmögenhetsskada till följd av sådan ersättningsbar skada enligt

- allmänna skadeståndsrättsliga regler
- allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde, när dessa avtalats
- sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägsförvaltning för skada genom rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller användande av obebakad järnvägsövergång
- sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt ellagen
- sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägare avseende övertaget fastighetsägaransvar.

Om denna försäkring gör undantag för sak- eller personskada gäller denna försäkring inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

11.2 Ren förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada i vissa fall enligt C.12.5.1.

Anmärkning

Med ren förmögenhetsskada menas ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakskada.

11.3 Ansvar enligt personuppgiftslagen

Försäkringen omfattar den skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade kan bli skyldig att betala enligt 48 § personuppgiftslagen (1998:204).

11.20 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger avtalad självrisk* åtar sig bolaget gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs att betala och som denne inte kan få ut av motpart eller annan samt
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att erlagga.

12. Vad försäkringen inte gäller för

12.1.1 Levererad produkt

Försäkringen gäller inte för

- skada på produkt som den försäkrade levererat om skadan består i eller är en följd av fel, brist eller defekt hos produkten eller i montering, uppförande eller annan åtgärd i samband med leverans av produkten
- kostnad i samband med reklamation, utbyte eller återtagande av levererad produkt. Försäkringen gäller inte heller för räddningskostnader eller andra kostnader till följd av att levererad produkt befaras orsaka skada
- skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos levererad produkt.

Med skada på levererad produkt förstås här även skada som beror på att den levererade produkten måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därmed måste ske i annan egendom än den levererade produkten.

12.1.2 Bristande produktsäkerhet

Försäkringen gäller inte för skada genom levererad produkt när den försäkrade underlåtit att utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att fel, brist eller defekt i produkten inte upptäckts.

12.1.3 Utebliven effekt

Försäkringen gäller inte för skada genom att levererad kemisk produkt eller levererat läkemedel inte förhindrat, avbrutit eller påverkat sådant beräkneligt händelseförlopp eller sådan beräknelig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts.

12.2 Omhändertagen egendom¹

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar. Försäkringen gäller dock för skada genom brand, explosion, sotutströmning och utströmning av vatten från ledningssystem på lokal som försäkringstagaren hyr för sin verksamhet
- på grund av särskilt åtagande yrkesmässigt lyfter, transporterar eller förvarar

- uppför eller nedmonterar, om egendomen ingår i byggnadsverk eller broar
- omhänderhar för att i serie tillverka, bearbeta eller ihopsätta, såvida inte skada drabbar enstaka exemplar
- omhänderhar för försäljning.

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

Anmärkning

Särskild självrisk* gäller enligt C 42.1 för andra lyft eller transporter än de som är undantagna i C.12.2.

12.3 Trafik med motordrivet fordon¹

Försäkringen gäller inte för skada som omfattas av trafikförsäkring, vilken tillhandahålles i landet ifråga, och som inträffar till följd av trafik med motordrivet fordon

- för vilket trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lagstiftning gäller
- när det används inom tävlingsområde

när den försäkrade eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av det motordrivna fordonet.

Detta undantag tillämpas även om den försäkrade underlåtit att teckna trafikförsäkring.

12.4 Luftfartyg, skepp, båtar och liknande¹

Försäkringen gäller inte för

- skada genom luftfartyg, svävare eller hydrokopter
- sakskada orsakad genom segel- eller maskindrivna skepp och båtar eller genom kollision med av dessa bogserade föremål

när den försäkrade, eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av dessa farkoster.

12.5 Miljöansvar¹

12.5.1 Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en följd av miljöskada. Med miljöskada avses skadeståndsskyldighet enligt miljöbalken.

Försäkringen gäller dock om skada beror på

- att fel - dock ej fel i planering eller konstruktion eller val av arbetsmetod - tillfälligt har begåtts
- att fel plötsligt och oförutsett har uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning.

I dessa fall gäller försäkringen även för ren förmögenhetsskada*.

Anmärkning

Särskild självrisk* gäller enligt C 42.1 vid ren förmögenhetsskada.

12.5.2 Försäkringen gäller inte för sakskada eller ren förmögenhetsskada som den försäkrade kan bli ansvarig för enligt miljöbalken i egenskap av byggherre eller entreprenör om skadan orsakats genom sprängning, pålning, spontning, schaktning eller grävning.

12.6 Straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknande ersättning.

12.7 Fel och brist i utredningar och beskrivningar

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar, som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet (konsultuppdrag).

12.8 Förutsebar skada

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommit under sådana omständigheter att det för den försäkrade eller försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.

12.9 Lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att arbetsledningen varken haft eller borde haft kännedom om åsidosättandet.

12.10 Atomskada

Försäkringen gäller inte för sådan atomskada som den försäkrade kan göras ansvarig för enligt atomansvarighetslagen eller motsvarande utländsk lagstiftning.

12.21 Terrorism*

Försäkringen gäller inte för förlust, skada, kostnad eller utgift som kan antas vara direkt eller indirekt, helt eller till någon bidragande del orsakad av terrorismhandling eller åtgärd som vidtagits i syfte att förhindra eller reagera på terrorismhandling.

Detta gäller inte om den försäkrade kan visa att förlusten, skadan, kostnaden eller utgiften saknar samband med terrorismhandling eller sådan åtgärd.

12.26 Läkemedel* och silikonbaserade implantat

Försäkringen gäller inte för skada orsakad av läkemedel och silikonbaserade implantat

12.27 Tobak

Försäkringen gäller inte för skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller har samband med tobak.

12.28 Asbest, formaldehyd och PCB

Försäkringen gäller inte för skada orsakad av asbest, formaldehyd eller PCB.

12.29 Krav mellan försäkrade

Skada som de försäkrade orsakar varandra ersätts inte, om inte detta särskilt framgår av försäkringsbrevet.

12.30 Arbetskada och annan försäkring

12.30.1 Arbetskada

Försäkringen gäller inte för arbetskada* som drabbar försäkrads egna anställda.

12.30.2 Annan försäkring

Försäkringen gäller inte till den del ersättning kan lämnas genom annan försäkring. Försäkringen gäller dock om regressrätt föreligger mot den försäkrade.

42. Självrisk

Självrisken* är lägst den som anges i försäkringsbrevet.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Endast en självrisk avdras

- vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera levererade produkter
- för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma skadetillfälle.

42.1 Särskild självrisk

Självrisken* är lägst

- 20 % av prisbasbeloppet* vid skada på egendom som den försäkrade, eller för hans räkning annan person, åtagit sig att installera, montera, demontera, bearbeta, kontrollera, besiktiga eller tillse
- 20 % av prisbasbeloppet vid skada på egendom som den försäkrade eller för hans räkning annan person lyft eller transporterat, i andra fall än de som är undantagna i C.12.2
- 10 % av skadebeloppet, dock lägst 20 % av prisbasbeloppet vid byte eller ändring av lås till följd av nyckelförlust
- 30 % av skadebeloppet, dock lägst 1 prisbasbelopp och högst 10 prisbasbelopp, vid sakskada genom brand eller explosion som orsakats av heta arbeten på tillfällig arbetsplats
- 1 prisbasbelopp vid ren förmögenhetsskada* enligt C.12.5.1.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt C.11.20
  - räddningskostnader enligt C.43.2
- med avdrag för självrisk* enligt C.42.

43.1 Högsta ersättning

Bolagets ersättningsskyldighet är begränsad till 1 försäkringsbelopp vid varje skada och totalt 2 försäkringsbelopp per försäkringsår, dock högst

- **1 försäkringsbelopp** vid skada genom levererad produkt om flera skador orsakats av samma fel, brist eller defekt hos en eller flera produkter, oavsett om skadorna inträffat under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas därvid inom det försäkringsbelopp som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade
- **1 försäkringsbelopp** vid skador som uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle
- **5 prisbasbelopp*** vid skada på egendom som lyfts eller transporterats i andra fall än de som är undantagna i C.12.2
- **12 prisbasbelopp** vid byte eller ändring av lås till följd av nyckelförlust
- **10 prisbasbelopp** vid varje skada enligt C.11.3
- **25 prisbasbelopp** per försäkringsår för skada på hyrd lokal enligt C.12.2
- **25 prisbasbelopp** per försäkringsår för ren förmögenhetsskada* enligt C.12.5.1.

43.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

Ersättning lämnas dock inte för kostnad för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt.

43.3 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt avsnitt R.

43.4 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt R.

1) Detta undantag tillämpas inte vid skada genom levererad produkt. Härmed avses skada orsakad av defekt som funnits hos produkten när den sattes i omlopp av den försäkrade eller därefter tillförts produkten genom åtgärder som den försäkrade eller för hans räkning annan person vidtagit.

Q. Säkerhetsföreskrifter

01. Egendoms-, Avbrotts-, Hyresförlust- och Extrakostnadsförsäkring

01.1 Allmänt

Den försäkrade ska iaktta

- lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter som meddelas i syfte att förhindra eller begränsa skada
- föreskrifter som anges i försäkringsbrevet
- föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande i syfte att förhindra eller begränsa skada
- föreskrifter som anges nedan.

01.2 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning

Anges i försäkringsbrevet att elektrisk starkströmsanläggning ska revisionsbesiktigas gäller följande.

Elektrisk starkströmsanläggning ska revisionsbesiktigas på försäkringstagarens bekostnad i den omfattning som föreskrivs av bolaget.

Vid revisionsbesiktning av industri- och hantverkshus, köpcentrum, terminal, lagerbyggnad, kylhus och dylikt avsedda för flera hyresgäster eller kunder gäller att besiktningen ska bekostas av försäkringstagaren till byggnadens brandförsäkring och ska omfatta samtliga lokaler i byggnaden.

Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

Revisionsbesiktning ska, enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (EN), genom av nämnden auktoriserade besiktningsingenjörer.

Intyg om revisionsbesiktning ska utfärdas av besiktningsingenjören. Det ska av försäkringstagaren på begäran uppvisas för bolaget.

Vid revisionsbesiktning påtalade fel och brister ska av behörig person rättas till inom 2 månader efter besiktningen.

Den första revisionsbesiktningen ska göras inom 1 år efter det att elanläggningen blivit besiktningspliktig. Därefter ska revisionsbesiktning ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna.

01.3 Brandsläckning och larm

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens räddningschef eller av bolaget.

01.4 Heta arbeten

Dessa säkerhetsföreskrifter för heta arbeten gäller för tillfällig arbetsplats där heta arbeten utförs och fara för brand kan föreligga. Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

01.4.1 Ansvar för att föreskrifterna följs

Den försäkrade svarar gentemot bolaget för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

1. den försäkrades företagsledning
2. övriga anställda hos den försäkrade
3. entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

Om någon som anges i punkt 1 - 3 inte följer dessa säkerhetsföreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen ur denna försäkring. Se Q.01.50 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

01.4.2 Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (t ex ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) ska skriftligen utse en *tillståndsansvarig* som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, får heta arbeten utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett Tillstånd/Kontrollista för heta arbeten eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

01.4.3 Säkerhetsregler för heta arbeten

01.4.3.1 Säkerhetsregel nr 1 - Behörighet

Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBF:s utbildningskommitté för heta arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

01.4.3.2 Säkerhetsregel nr 2 - Brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen - även under arbetsrast - under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid - minst en timme - eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i tillståndet.

Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

01.4.3.3 Säkerhetsregel nr 3 - Brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, ska tillstånd inhämtas av den som är utsedd att vara föreståndare för hanteringen.

01.4.3.4 Säkerhetsregel nr 4 - Städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara

- städad
- vid behov vattnad.

01.4.3.5 Säkerhetsregel nr 5 - Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska

- flyttas bort
- skyddas genom övertäckning
- avskärmas.

01.4.3.6 Säkerhetsregel nr 6 - Dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara

- skyddas
- göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

01.4.3.7 Säkerhetsregel nr 7 - Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara

- tätade
- kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

01.4.3.8 Säkerhetsregel nr 8 - Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats.

Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B C (minst 2 x 6 kg pulver).

Vid takläggning krävs

Vid takläggning krävs slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B C (minst 2 x 6 kg pulver) . Alternativt gäller tre certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B C (minst 3 x 6 kg pulver). Vid takläggning krävs alltid att brytverktyg och handstrålkastare finns på arbetsplatsen.

01.4.3.9 Säkerhetsregel nr 9 - Svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylénflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

01.4.3.10 Säkerhetsregel nr 10 - Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

01.4.3.11 Säkerhetsregel nr 11 - Torkning och uppvärmning

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

01.4.3.12 Säkerhetsregel nr 12 - Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300 ° C.

01.4.3.13 Säkerhetsregel nr 13 - Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBFs "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

01.5 Tobaksrökning

Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler och på toaletter.

Under förutsättning att bolaget och kommunens räddningschef medgett detta får rökning ske

- vid fasta arbetsplatser i lokal* eller upplag som inte är brand- eller explosionsfarliga
- på särskild härför anvisad plats.

På övriga platser får rökning inte ske.

Plats eller område där rökning inte får ske ska markeras tydligt.

01.6 Branddörr och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd under icke arbetstid.

01.7 Uppvärmningsanordningar

Brännbart material ska hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.

Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle ska vara av typ som godkänts av Statens Provninganstalt eller annan behörig instans. Flyttbar elvärmeapparat ska vara utförd enligt gällande bestämmelser från Semko eller annat nordiskt provningsinstitut.

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad* endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

01.8 Motordrivet fordon

Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal* eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap
- bolaget och kommunens räddningschef lämnat medgivande därtill, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga. Medgivande gäller endast fordon som är säkerhetsmässigt anpassade till de aktuella områdena.

Motordrivet fordon får inte utan medgivande av bolaget eller kommunens räddningschef garageras inom fabriktions- eller lagerlokal eller upplag.

01.9 Nyckel, kod eller låskombination

Nyckel*, kod eller låskombination till byggnad* och lokal* ska handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får t ex inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i lokalen att den är lättillgänglig för obehörig.

I nyckelskåp i anslutning till lokal får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme - såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande - vilket är betryggande avskilt från annan lokal.

01.10 Lås, kod och låskombination

Lås, kod eller låskombination ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning misstänka att någon obehörigen innehar nyckeln eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

01.11 Datamedia och information

Förvaring av originalprogram

Original exemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att originalet och installerat program inte kan skadas vid samma tillfälle.

Rutiner för säkerhetskopiering av användarfiler

Säkerhetskopiering ska framställas med den frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde, dock minst 1 gång per vecka.

Säkerhetskopior ska vara korrekta, aktuella och funktionsdugliga.

Säkerhetskopior ska förvaras skilda från originalet och från varandra på ett sådant sätt att dessa inte kan skadas vid samma tillfälle.

01.11.1 Särskild påföljd

Har föreskrift enligt Q.01.11 inte följts gäller utöver påföljd enligt Q.01.50.5 att ingen ersättning lämnas för merkostnad och avbrottskada till följd av skada på datamedia och information.

01.12 Vattenförsäkring

01.12.1 Grundläggande krav för vattenförsäkring

01.12.1.1 Frysrisk

Åtgärder ska vidtas så att vattenledningar och anslutna anordningar inte fryser sönder. Hålls byggnaden uppvärmd men temperaturen sänks, ska innetemperaturen vara minst 15°C, såvida inte verksamhetens art kräver annan temperatur, vatten som finns kvar i behållare ska antifrysbehandlas och byggnaden ska hållas under regelbunden tillsyn. Om byggnaden inte hålls uppvärmd ska vattensystemet stängas av och tömmas.

01.12.1.2 *Dagvattenledning*

Invändigt ledningssystem för regn- eller smältvatten ska uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt Boverkets Byggregler (BBR).

01.12.1.3 *Provning*

Ledningssystem ska innan de tas i bruk provas och godkännas i vedertagen ordning.

01.12.2 *Övriga föreskrifter för vattenförsäkring*

01.12.2.1 *Underhåll*

Ledningssystem och övriga anordningar som ska förhindra utströmning ska underhållas på ändamålsenligt sätt. Påföljd enligt Q.01.50 tillämpas dock endast om underhållet är uppenbart eftersatt.

01.12.2.2 *Varor i källarlokal*

Varor* i källarlokal ska uppallas minst 10 cm över golvet. Med källarlokal avses lokal vars golv helt eller delvis är beläget minst 1 meter under intilliggande marknivå. I byggnad med flera källarvåningar gäller bestämmelsen endast för den lägst belägna våningen.

01.13 Skyddskrav för inbrottsförsäkring

01.13.1 *Skyddskrav för lokal**

Lokal där inbrottsförsäkring gäller ska uppfylla kraven för nedan angivna skyddsklass. Anges flera skyddsklasser framgår det av försäkringsbrevet vilken skyddsklass som gäller för respektive lokal.

01.13.1.1 *Skyddskrav (skyddsklass 1)*

Anmärkning

Utöver vad som anges nedan hänvisas till bolaget för bedömning av vad som enligt gällande regler är godtagbart.

Omslutningsyta* (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet m m) ska, såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar, i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott* och försvåra bortförandet av stöldgods.

Väggar, tak och golv

Väggar tak och golv ska vara av sten, betong, lättbetong, trä, två lager korrugerad plåt eller flerskiktskonstruktioner av blandade material med motsvarande styrka. Även väggar som är certifierade enligt SSF:s norm 1047 för inbrottskyddande väggar, klass 1 är godtagbara. Väggarna ska ansluta tätt till bärande konstruktion.

Dörr, port och lucka

Godtagbar dörr, port och lucka är:

- dörr av aluminium, stål eller massivt trä.
- dörr som är certifierad enligt SS 81 73 45, klass 1.
- dörr certifierad enligt SS-ENV 1627, motståndsklass 2.

- dörr som uppfyller kraven enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 1 kompletterad med en gallergrind monterad innanför dörren. Gallergrinden ska vara certifierad enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 2 eller Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSF 033.
- gallergrind certifierad enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 4.

Dörr, port och lucka som inte uppfyller kraven ovan ska ha hela dörrbladet förstärkt med minst 0,5 mm tjock stålplåt eller 6 mm tjock plywood.

Dörr, port och lucka i omslutningsyta* ska vara låst med godkänd låsenhet eller med annan låsanordning som för det särskilda fallet godtagits av bolaget. Dörr, port och lucka anses inte vara låst om nyckel* har kvarlämnats i låset. Låsenhet ska vara fastsatt på säkert sätt enligt tillverkarens anvisningar.

För pardörrar gäller dessutom att den inaktiva dörren ska vara reglad upp- och nedtill med säkrade hävarmskantreglar eller på likvärdigt sätt.

Utåtgående dörr, port och lucka ska ha bakkantsäkring.

Anmärkning

Låsenhet

Med godkänd låsenhet avses

- certifierat instickslås och slutbleck som uppfyller fordringarna i svensk standard SS 3522 lägst klass 3. Låset ska från båda sidor av dörren endast kunna öppnas med nyckel.
- certifierat hänglås med beslag eller certifierad låsbom. Lås och beslag ska på dörrens insida vara lägst klass 3 och lägst klass 4 på utsidan enligt fordringarna för hänglås och hängbeslag i Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSFN 014 och SSF 018.
- invändig stålbom av plattjärn minst 8 x 50 mm som låses med hänglås certifierat enligt Svenska Stöldskyddsföreningens norm för hänglås SSFN 014 klass 3.

Bakkantsäkring

Godkänd bakkantsäkring är bakkantbeslag eller stiftning genom gångjärn.

Bakkantbeslag

Bakkantbeslag består av ett bleck som monteras i karmen och en platta med gripklo eller med stift som monteras i dörren.

Slutbleck

Beslag för montering i karm avsett att förstärka denna vid kolvurtag.

Stiftning genom gångjärn

Bakkanten på utåtgående dörr säkras genom s k stiftning. Dörrkarmen förses med minst 2 karmstift av stål - ett i varje gångjärn som griper in i hål i dörrens bakkant.

Öppningsbart fönster i omslutningsyta ska vara stängt och invändigt reglat.
Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har inkrypningskydd*.

Brandventilator ska vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig mekanisk reglingsanordning eller ha godkänt inkrypningskydd*.

Annan öppning som är större än 150x300 mm, i omslutningsyta ska ha godkänt inkrypningskydd*.

01.13.2 Skyddskrav för andra utrymmen

Om det i försäkringsbrevet anges att inbrottsförsäkring gäller för annat utrymme än lokal* får utrymmet inte lämnas olåst. Nyckel får inte lämnas kvar i låset.

Krav på utrymmets inbrottskydd som anges i försäkringsbrev eller särskilt villkor ska vara uppfyllt.

01.16 Transportförsäkring

01.16.1 Skyddskrav - stöldskada

Vid stöld gäller att tidpunkten för brottet kan preciseras och att rimliga säkerhetsåtgärder har vidtagits med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärlighet samt förhållandena i övrigt.

Vid uppehåll ska alltid

- kupé, förarhytt eller andra låsbara utrymmen låsas
- befintligt inbrottslarm och andra säkerhetsanordningar inkopplas.

01.16.2 Övriga skadehändelser

Transporterad egendom ska skyddas genom ändamålsenlig emballering, packning, inoljning eller på annat sätt.

Egendom som kan skadas av nederbörd ska vara täckt på tillfredsställande sätt.

Fordon som används för transport ska vara lämpligt med tanke på godsets art. Fordonet får inte vara bristfälligt eller överbelastat.

01.28 Snötryck

Om det med hänsyn till väderleksförhållandena är möjligt, ska byggnaders tak skottas så att stora mängder snö inte samlas på taken.

01.29 Brännbart material utomhus

På annan tid än under normal arbetstid eller öppethållande får inte brännbart material, till exempel emballage, avfall, lastpallar, sopkärl eller papperskorg förvaras närmare än sex meter från byggnad. För bostadshus gäller att brännbart material, till exempel emballage, avfall, lastpallar, sopkärl eller papperskorg inte får förvaras inom sex meter från byggnad. Föreskriften gäller inte för

- lastkaj eller varuintag som är inbyggd med täta väggar och tak och vars portar och dörrar är låsta
- sluten och låst container.

01.30 Byggnads särart

Byggnad eller byggnadsdel med särskilt kulturhistoriskt eller konstnärligt värde ska vara särskilt dokumenterad (t ex foto) och upptagen på särskild förteckning. Aktuell dokumentation ska förvaras så att den inte kan förstöras i samband med att egendomen skadas.

01.50 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

01.50.1 Allmänt

Har den försäkrade när skada inträffar försummat att följa en säkerhetsföreskrift som framgår av försäkringsvillkoren eller av en författning som villkoren hänvisar till, betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckning skadan får anses ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits.

Med den försäkrade likställs annan som haft att tillse att föreskriften följdes.

01.50.2 Påföljd enligt allmänna regler

Har föreskrift enligt

- Grundläggande krav för vattenförsäkring (Q.01.12.1)
- Skydds krav för inbrottsförsäkring (Q.01.13)
- Transportförsäkring (Q.01.16)
- Snötryck (Q.01.28)

inte följts tillämpas enbart Q.01.50.1, vilket kan innebära att ingen ersättning lämnas. Om särskilda skäl föreligger kan begränsad ersättning lämnas.

01.50.3 Nedsättning görs med 30 %

Har föreskrift enligt Heta arbeten (Q.01.4) eller Brännbart material utomhus (Q.01.29) inte följts, sätts den ersättning som annars skulle lämnats efter avdragen självrisk* ned med 30 %, dock med lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp*. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

01.50.4 Särskild påföljd

Om särskild påföljd anges i direkt anslutning till säkerhetsföreskriften tillämpas den.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

01.50.5 Nedsättning görs med 20 %

Har annan säkerhetsföreskrift som inte åberopas i Q.01.50.2-4 inte följts sätts den ersättning som annars skulle lämnats efter avdragen självrisk* ned med 20 %, dock med lägst 50 % av prisbasbeloppet* och högst 10 prisbasbelopp. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

02. Ansvarsförsäkring

02.1 Den försäkrade ska iaktta

- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet
- att dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar i rimlig omfattning förvaras och på bolagets begäran uppvisas när det kan vara av betydelse för att kunna fastställa
  - leveranstidpunkt, eller
  - om skadeståndsskyldighet föreligger, eller
  - om produkt varit defekt vid leverans.

02.20 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift

Har den försäkrade inte iakttagit sina skyldigheter enligt föreskrifterna i Q.02.1 och har detta varit till väsentligt men i utredning av skadeståndsfrågan, görs ett avdrag med 20 % av annars utgående ersättning, dock med lägst 50 % av prisbasbeloppet* och högst 10 prisbasbelopp.

R. När skada inträffat

01. Egendoms-, Avbrotts- och Hyresförlustförsäkring

01.1 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Dessutom ska den försäkrade vid stöld, inbrott*, rån*, överfall* eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända in polisintyg till bolaget.

01.1.1 Påföljd vid åsidosättande av Anmälan om skada

Om den ersättningsberättigade har försummat att följa bestämmelsen om att anmäla skada enligt 01.1 och detta har medfört skada för bolaget, kan den ersättning som annars skulle ha betalats, sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Observera att anspråk på försäkringsersättning måste framställas inom ett år enligt 01.2.

01.2 Anspråk på försäkringsersättning - Ersättningskrav

Anspråk på försäkringsersättning ska framställas till bolaget så snart som möjligt och senast inom ett år från tidpunkten då försäkringsfallet inträffade. Avser ersättningskravet förlust enligt B1 och B2 ska krav framställas inom ett år efter ansvarstidens* slut.

Framställs anspråket senare är bolaget fritt från ansvar och ersättningskyldighet.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom - skadad och oskadad - med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättnings storlek.

01.3 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade verksamheten
- söka bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften.

Med försäkrad likställs den försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen.

01.4 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

01.5 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att låta besiktiga skada samt att, innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för reparation och tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering.

Iakttar den försäkrade inte vad som här sagts är bolagets ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

01.6 Gravationsbevis och panthavares godkännande

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget.

01.7 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppgger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

02. Ansvarsförsäkring

02.1 Anmälan om skada

Skada som kan grunda ersättningskrav mot försäkrad ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Vid nyckelförlust ska polisanmälan ske och kopia på anmälan ska på begäran insändas till bolaget.

02.1.1 Påföljd vid åsidosättande av Anmälan om skada

Om den ersättningsberättigade har försummat att följa bestämmelsen om att anmäla skada enligt 02.1 och detta har medfört skada för bolaget, kan den ersättning som annars skulle ha betalats, sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Om bolaget har betalat ut ersättning till skadelidande har bolaget rätt att från den försäkrade återkräva en skälig del av vad bolaget har utbetalt till den skadelidande.

Observera att anspråk på försäkringsersättning måste framställas inom ett år enligt 02.2.

02.2 Anspråk på försäkringsersättning eller försäkringsskydd

Anspråk mot försäkringen med anledning av skadeståndskrav mot försäkrad måste anmälas till bolaget senast inom ett år från tidpunkten när försäkrad fick kännedom om skadeståndskravet. Framställs anspråket senare är bolaget fritt från ansvar och ersättningsskyldighet.

02.3 Uppgörelse i godo

Om bolaget så begär är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan bolagets tillåtelse medge skadeståndsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Den försäkrade är även skyldig att förhindra att den försäkrade ådöms skadeståndsskyldighet genom tredskodom.

Iakttar den försäkrade inte av bolaget lämnade föreskrifter är bolaget fritt från ansvarighet om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Har bolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd är bolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkommen kostnad och att företa ytterligare utredning.

02.4 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

Med försäkrad likställs den försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen.

02.5 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet.

02.6 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

02.7 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet, eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta bolaget härom. Bolaget äger rätt att efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

02.8 Utredning

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

X. Allmänna undantag

01. Grov vårdslöshet och uppsåt

Bolaget är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

Med försäkrad likställs den försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen.

02. Krig

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplopp.

03. Atomkärnprocess

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

05. Terroristattack

05.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- genom oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme
- som innebär att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av att sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A.11-16 gäller för, inträffat hos leverantör eller kund med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt
- som orsakas av biologisk eller kemisk kontamination

om skadans uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med terroristattack

05.2 Högsta ersättning

Försäkringen gäller med en sammanlagd högsta ersättning av SEK 450 000 000 för egendomsskada, avbrottsskada, extrakostnad, hyresförlust och följdskada vid skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med terroristattack.

06. Sanktionsbegränsning och undantagsklausul

Om bolaget kan komma att exponeras för någon sanktion, förbud eller inskränkning under en resolution från FN eller handels- eller ekonomiska sektioner, lagar eller föreskrifter från EU, Storbritannien, Nordirland eller USA, gäller inte försäkringen för skada, förmån eller annan ersättning.

Y. Allmänna avtalsbestämmelser

01. Försäkringstiden och förnyelse av försäkringen

Försäkringstiden räknas från kl 00.00 begynnelse dagen och är 1 år om inte annat anges i försäkringsbrevet. Tecknas försäkring på begynnelse dagen räknas försäkringstiden dock först från den tidpunkt då försäkringsavtalet ingås.

Vid försäkringstidens slut förnyas försäkringen genom att försäkringstagaren betalar den premie som bolaget genom utsänd avi underrättar honom om. Om högre premie eller ändrade villkor ska gälla för den nya försäkringen ska bolaget meddela detta senast då premieavin sänds ut.

Har bolaget anledning att inte förnya försäkringen ska försäkringstagaren underrättas om detta senast 1 månad före försäkringstidens slut. Skickas meddelandet senare förlängs försäkringen med lika många dagar som meddelandet är försenat.

02. Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden

02.1 Bolaget har rätt att vid dröjsmål med premiebetalningen säga upp försäkringen att upphöra

- 3 dagar efter uppsägningen vid första premieperioden (nyteckning)
- 7 dagar efter uppsägningen vid senare premieperiod.

02.2 Bolaget har rätt att säga upp försäkringen före försäkringstidens utgång

- om försäkringstagaren eller den försäkrade har väsentligt åsidosatt sina förpliktelser mot bolaget
- om ett i försäkringsavtalet angivet förhållande av väsentlig betydelse för risken har ändrats på ett sätt som bolaget inte kan antas ha tagit i beräkning.

02.3 Om försäkrad inte tillåter att bolaget besiktigar försäkrad egendom har bolaget rätt att säga upp försäkringen att upphöra 14 dagar efter uppsägningen.

02.5 Försäkringstagaren har rätt att säga upp försäkringen om försäkringsbehovet helt eller till väsentlig del faller bort, t ex genom att egendom avyttras.

02.10 Förändring av avtal vid terroristattack

Bolagets återförsäkring kan med anledning av skada orsakad av terrorism komma att förändras. Bolaget äger därför rätt att helt exkludera eller förändra sitt åtagande enligt detta avtal med anledning av skada orsakad av terrorism 14 dagar efter det att meddelande härom avsänts till försäkringstagaren.

03. Premiebetalning och uppgifter för förnyad försäkring

03.1 Första premie

Premien ska betalas i förskott. Bolagets ansvarighet inträder vid försäkringstidens början, även om premien ännu inte har betalats. Detta gäller endast under förutsättning att premien betalas inom 14 dagar efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Betalas inte premien inom 14 dagar efter utsändningen av avi föreligger dröjsmål med premiebetalning. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp inträder bolagets ansvarighet först dagen efter betalningen.

03.2 Förnyad försäkring

03.2.1 Uppgifter för förnyad försäkring

För beräkning av premie för nytt försäkringsår ska försäkringstagaren på anfordran utan dröjsmål lämna uppgift om

- det vid tidpunkten för uppgiftslämnandet aktuella nyanskaffningsvärdet* för maskinerier* och helvärdeförsäkrade byggnader
- ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförlig förbättring av fullvärdeförsäkrad byggnad*
- det beräknade högsta värdet av varor* under kommande försäkringsår
- årslönekostnaden*
- årsomsättningen*.

03.2.2 Förnyelsepremie

Premien för förnyad försäkring ska betalas senast på dess begynnelse dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än 1 månad efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Försäkringen förnyas under förutsättning att premien betalas inom här föreskriven tid.

Försäkringen förnyas även om premien betalas senare än inom föreskriven tid, dock endast under förutsättning att betalning sker innan försäkringen sagts upp. Bolagets ansvarighet inträder i detta fall först dagen efter betalningen.

03.3 Tilläggspremie under försäkringstiden

Om tilläggspremien i sin helhet är föranledd av att försäkringen utökats, gäller för tilläggspremien vad som sagts om första premien (se Y.03.1).

Om tilläggspremien i övriga fall inte betalas inom 14 dagar efter det att bolaget skickat ut premieavin, begränsas bolagets ansvarighet till vad som svarar mot erlagd premie.

03.4 Särskilda regler vid kontobetaling

Utöver vad som anges i Y.03.1 - Y.03.3 gäller bestämmelserna i kontoavtalet (autogiroavtalet).

Om kontot upphör att gälla av annan anledning än utebliven betalning aviseras premie för återstående del av försäkringstiden. Premie ska betalas enligt reglerna i Y.03.1 - Y.03.3.

Om kontot upphör att gälla på grund av bristande betalning har bolaget rätt att säga upp försäkringen enligt Y.02.1.

03.5 Särskilda regler vid annan delårsbetalning än konto

Premie för senare premieperiod (månads-, kvartals- eller halvårsbetalning) ska betalas senast på periodens första dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än en månad efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Betalas inte premien i rätt tid föreligger dröjsmål med premiebetalningen och bolagets ansvarighet upphör, d v s bolaget ansvarar inte längre för försäkringsfall. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp, återinträder bolagets ansvarighet först dagen efter betalningen.

04. Rätt till premieåterbetalning när försäkringen upphör i förtid

Om försäkringen efter försäkringstagarens uppsägning upphör att gälla ska bolaget återbetala det belopp som svarar mot den reduktion av premien som skulle ha gjorts om försäkringen från början hade bestämts att gälla för den kortare tiden.

Om försäkringen efter bolagets uppsägning upphör att gälla återbetalar bolaget oförbrukad del av premien.

Om försäkrad egendom skadats är den premie som belöper på ett försäkringsbelopp motsvarande skadeersättningen förbrukad.

05. Upplysningsplikt och riskökning

05.1 Felaktiga eller ofullständiga uppgifter

Premie och försäkringsvillkor grundar sig på de uppgifter som lämnades då försäkringen tecknades eller förnyades. Den som vill teckna, utvidga eller förnya en försäkring ska lämna upplysningar som kan ha betydelse för frågan om försäkring ska meddelas. Försäkringstagaren ska ge riktiga och fullständiga upplysningar och även utan förfrågan från bolaget ska försäkringstagaren lämna uppgifter som är av uppenbar betydelse för riskbedömningen. Om bolaget begär upplysningar enligt meningens ovan under försäkringstiden ska försäkringstagaren lämna sådana. Om en försäkringstagare inser att bolaget tidigare har fått oriktiga uppgifter eller ofullständiga uppgifter ska försäkringstagaren utan oskäligt dröjsmål rätta uppgifterna.

Har försäkringstagaren lämnat uppgifter, som han insett eller bort inse vara felaktiga eller ofullständiga, och har detta medfört för låg premie eller alltför förmånliga villkor, begränsas bolagets ansvarighet till vad som svarar mot erlagd premie och de villkor som egentligen skulle ha gällt. Om bolaget med kännedom om de rätta förhållandena skulle ha vägrat försäkring, lämnas ingen ersättning om skada inträffar.

05.2 Ändrade förhållanden

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada ska försäkringstagaren meddela detta till bolaget. Skulle ändringen ha medfört högre premie eller ändrade villkor och har försäkringstagaren utan skäligen anledning underlåtit att meddela bolaget ändringen begränsas ansvarigheten på samma sätt som anges i Y.05.1.

06. Återkrav

I den mån bolaget har betalat ersättning övertar bolaget den försäkrades rätt att kräva ersättning av den som är ansvarig för skadan.

10. Personuppgiftslagen - dina personuppgifter

De personuppgifter som du lämnar till något bolag inom länsförsäkringsgruppen behandlas i enlighet med personuppgiftslagens bestämmelser.

Uppgifterna inhämtas normalt direkt från dig själv eller annat bolag inom länsförsäkringsgruppen men i vissa situationer kan uppgifter inhämtas från arbetsgivare eller annan. Telefonsamtal som sker med dig kan komma att spelas in för dokumentation av lämnade uppgifter. Det åligger försäkringstagare att informera sina arbetstagare om den behandling av personuppgifter som Länsförsäkringar utför enligt denna punkt i försäkringsvillkoren.

Länsförsäkringar behandlar vissa personuppgifter om dig, samt om till exempel försäkringstagare, försäkrade, medförsäkrade, inbetalare, förmånstagare och panthavare, såsom exempelvis namn- och adressuppgifter, personnummer och i vissa fall även uppgifter om yrke och medborgarskap, vissa ekonomiska förhållanden och hälsotillstånd. Uppgifterna kan uppdateras genom externa register, till exempel SPAR.

Uppgifterna behandlas för att ge en helhetsbild av ditt/ert engagemang inom länsförsäkringsgruppen samt för att Länsförsäkringar ska kunna teckna och fullgöra avtal och rättsliga skyldigheter, fullgöra åtgärder som begärts innan eller efter avtal tecknats samt framställa rättsliga anspråk, ge en god service, marknadsföring, statistik, marknads- och kundanalyser samt i övrigt kunna uppfylla de krav som ställs på verksamheten.

Uppgifterna är avsedda att i första hand användas inom länsförsäkringsgruppen men kan lämnas ut till andra företag, föreningar, organisationer som länsförsäkringsgruppen samarbetar med, inom och utom EU- och EES-området exempelvis återförsäkringsgivare, samt myndigheter i de fall skyldighet föreligger enligt lag. Personuppgifter kan komma att behandlas under viss tid även om försäkring inte beviljas och sedan försäkring avslutats.

Personuppgiftsansvarig är det bolag som står som försäkringsgivare på ditt/ert försäkringsbesked. Du som är fysisk person har rätt att, en gång om året, kostnadsfritt få besked om vilka personuppgifter vi behandlar som rör dig, efter en skriftlig egenhändigt undertecknad ansökan. Eventuella felaktiga personuppgifter kan du självklart be att få rättade. Du kan också skriftligen anmäla att dina personuppgifter inte får behandlas för direkt marknadsföring. Din ansökan eller anmälan skickas till ditt försäkringsbolag.

11. Gemensamt skadeanmälningsregister (GSR) med mera

Bolaget äger rätt att i ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR) registrera anmälda skador i anledning av denna försäkring. Registret används endast i samband med skadereglering. Personuppgiftsansvarig för det gemensamma skadeanmälningsregistret är GSR AB. Dessutom kan bolaget komma att lämna uppgifter till Larmtjänst AB för utredning av oklara uppgifter och eftersökning av stulen egendom.

12. Dubbelförsäkring

Är intresse som omfattas av denna försäkring försäkrat även genom annan försäkring och finns i denna förbehåll vid dubbelförsäkring, gäller samma förbehåll för båda försäkringarna. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i försäkringsavtalslagen.

13. Force majeure

Bolaget är inte ansvarigt för förlust som kan uppstå om skadeutredning, utbetalning av ersättning eller iståndsättande av skadad egendom fördröjs på grund av krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution eller uppror eller på grund av arbetsmarknadskonflikt, konfiskation eller nationalisering, rekvisition, destruktion av eller skada på egendom genom order från regering eller myndighet.

14. Preskription*

Den som vill ha försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste väcka talan mot försäkringsbolaget inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant försäkringsskydd inträdde. Annars går rätten till ersättning förlorad.

Anmärkning

Med det förhållande som berättigar till försäkringsskydd menas:

- Vid egendomsförsäkring - tidpunkten för försäkringsfallet.
- Vid avbrotts- och hyresförlustförsäkring - tidpunkten för ansvarstidens slut.
- Vid ansvarsförsäkring - tidpunkten då försäkrad fick kännedom om skadeståndskrav mot honom.

Om anspråk har framställts till bolaget inom ett år är fristen att väcka talan alltid minst 6 månader från det att bolaget har förklarat att det tagit slutlig ställning till anspråket eller, om bolaget skriftligen förelagt en försäkrad att väcka talan är denna frist minst ett år från det att den försäkrade fick del av föreläggandet.

Anmärkning

Anspråk på försäkringsersättning måste framställas inom ett år enligt R 01.2 och R 02.2.

15. Lagar

För denna försäkring gäller i övrigt bestämmelserna i försäkringsavtalslagen.

Tvist angående tolkningen eller tillämpningen av detta försäkringsavtal eller frågor med anknytning till avtalsförhållandet ska avgöras enligt svensk lag i svensk domstol.

Z. Definitioner

Ansvarstid

Med ansvarstid avses den längsta tid under vilken ersättning kan lämnas räknat från den dag egendomsskadan inträffat.

Arbetskada

Med arbetskada avses skada som drabbar arbetstagare hos försäkringstagaren till följd av olycksfall i eller under färd till och från arbetet samt eller annan skadlig inverkan i arbetet.

Arbetstagares egendom

Härmed avses arbetstagares

- personliga lösegendom, dock inte egendom hänförlig till objekttypen Pengar och värdehandlingar
- egendom, som enligt kollektivavtal vid skada ska ersättas av arbetsgivaren.

Basbelopp

Se prisbasbelopp.

Byggnad

Härmed avses byggnad och sådan egendom som hör till byggnad enligt 2 kap 2 § jordabalken som lyder: "Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel. I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår

- bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling,
- butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning,
- samlingslokal: estrad och sittplatsanordning,
- ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning,
- fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri.

Reservdel och dubblett till föremål, som avses i första eller andra stycket, hör ej till byggnaden."

Till byggnad räknas även oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.

Dagsvärde

Härmed avses marknadsvärdet vid skadetillfället. Kan detta inte fastställas utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet, med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

Fastighetsinventarier

Härmed avses på fastigheten:

- befintlig egendom för fastighetens skötsel, dock inte motordrivet fordon för vilket trafikskadelagen gäller

- befintliga inventarier som fastighetsägaren anskaffat till lägenhets eller lokalinnehavarnas gemensamma bruk, även om äganderätten överlåtits till en bland lägenhets- eller lokalinnehavarna bildad förening
- befintligt byggnadsmaterial som fastighetsägaren anskaffat för fastighetens underhåll och som är upplagt inom fastigheten. Som byggnadsmaterial betraktas härvid även sådan egendom, som utgjort byggnads tillbehör till den fasta egendomen, men lossgjorts från denna.

Fullvärdeförsäkring

Med fullvärdeförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller utan försäkringsbelopp.

Förstariskförsäkring

Med förstariskförsäkring avses att viss del av egendomens värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller med försäkringsbelopp.

Helvärdeförsäkring

Med helvärdeförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller med försäkringsbelopp.

Inbrott

Med inbrott förstås att någon olovligen med våld brutit sig in i lokal eller med dyrk tagit sig in i lokal.

Inkryppningsskydd

Med inkryppningsskydd i villkorets mening avses sådan skyddsanordning för öppning i omslutningsyta som syftar till att försvåra för obehörig att ta sig in i försäkringslokal.

Kunders egendom

Härmed avses kunder tillhörig egendom, som är i försäkringstagarens vård. I egendomens värde ingår även kostnader som försäkringstagaren lagt ned på denna egendom.

Lokal

Som lokal anses inte fordon, arbetsredskap, fartyg, luftfartyg, plasthall, tält, container, skåp, kista eller liknande, om inte annat särskilt anges i försäkringsbrevet.

Läkemedel

Med läkemedel avses de läkemedel som omfattas av Läkemedelslagen (1992:859).

Marknadsvärde

Härmed avses det värde som egendom har enligt bedömningarna på den marknad där egendomen bjuds ut.

Maskinerier

Med maskinerier avses egendom som inte anskaffats eller tillverkats för försäljning och som anges nedan. Till maskinerier hänförs bl a

- maskiner, inventarier, ledningar, som inte är att hänföra till Byggnad
- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap

- utrustning för butik, kontor, laboratorium eller lagerlokal
- trycksaker såsom kataloger och reklamtryck, varuprover
- modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster, såväl aktuella som inaktuella
- emballage av inventariekaraktär
- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- av försäkringstagaren bekostad fast inredning i förhyrd lokal - även om sådan enligt jordabalken tillhör byggnad - såvida inte annat anges i försäkringsbrevet.

Nyanskaffningsvärde

Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk. Här inräknas inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark- eller vattenyta.

Nyckel

Som nyckel avses även passerkort eller liknande.

Omslutningsyta

En yta som omsluter det aktuella objektet, som t ex vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet. Lokalens alla väggar, golv, tak, fönster, dörrar och lås.

Pengar och värdehandlingar

Härmed avses

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, lottsedlar med vinst, växlar, checkar, försäljningsnotor, andra fordringsbevis och värdebevis. (Även elektroniskt läsbara värdebevis avses.)

Preskription

Preskription innebär att möjligheten till ersättning från försäkringen går förlorad om krav inte framställs inom rätt tid

Prisbasbelopp

Med prisbasbelopp avses det belopp som fastställs enligt Socialförsäkringsbalken.

Ren förmögenhetsskada

Med ren förmögenhetsskada menas ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakskada.

Ritningar och arkivalier samt datamedia

Härmed avses

- originalritningar och andra originalhandlingar t ex manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm
- tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande
- band, cd, dvd, USB-minne eller minneskort och liknande lagringsmedia med information.

Rån

Med rån avses tillgrepp genom våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara.

Självrisk

Härmed avses det skadebelopp som försäkringstagaren enligt försäkringsvillkoren själv får svara för.

Tekniskt värde

Tekniskt värde vid viss tidpunkt är nyanskaffningsvärdet vid tidpunkten med avdrag för ålder och slitage.

Terrorism

Med terrorismhandling avses en handling som inbegriper men inte är begränsad till användning av tvång eller våld och/eller hot om tvång eller våld av en person eller grupp(er) av personer, som antingen handlar ensam eller för en organisations eller statsmakts räkning eller i förbindelse med en organisation eller statsmakt, vilken begås för eller av politiska, religiösa, ideologiska eller etniska syften eller skäl, inklusive avsikten att påverka en statsmakt och/eller att injaga fruktan i allmänheten eller någon del av allmänheten.

Trädgård och tomt

Härmed avses

- fastighetens mark med växtlighet, stängsel, staket, flaggstång och brygga eller liknande anordningar, markbeläggning och fast monterade konstverk
- utomhus fast monterad
  - lekutrustning,
  - utomhusbelysning,
  - anslutning för motorvärmare

Till trädgård och tomtmark räknas inte brunn och vattentäkt.

Underförsäkring

Härmed avses att försäkringsbeloppet är lägre än försäkringsvärdet. Full försäkring föreligger inte varför ersättningen reduceras.

Utbrott

Med utbrott förstås att någon olovligen med våld brutit sig ut ur lokal eller med hjälp av dyrk tagit sig ut ur lokal.

Varor

Härmed avses

- råvaror
- produkter i arbete
- hel- eller halvfabrikat
- varor anskaffade för försäljning
- emballage och annan lös egendom som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller försäljas tillsammans med denna.

Väcka talan

Med väcka talan menas att ansöka om stämning i domstol.

Årslönekostnad

Med årslönekostnad avses för

- **aktiebolag och ekonomisk förening** - bruttolöner samt avgiftspliktiga förmåner (bil, kost, bostad m m) minskat med kostnadsavdrag för samtliga arbetstagare, d v s summan (årslönesumman) för senaste kalenderår av de månatliga redovisningarna i Skatteverkets blankett för Skattedeklaration under rubriken "Arbetsgivaravgifter och avdragen skatt att deklarerera för - Bruttolön, förmåner och kostnadsavdrag".
- **annat företag och enskild näringsidkare** - lönekostnaden enligt ovan samt det belopp (lön, arvode etc) som varje i företaget sysselsatt ägare (delägare) för samma tid, som avses enligt ovan, tar ut ur rörelsen.

Årsomsättning

Med årsomsättning förstås försäljningssumman exklusive mervärdeskatt enligt årsredovisningen för senaste räkenskapsåret.

Överfall

Med överfall menas i villkoren att våld utövats på person.